

Ma Mɥweni Sulumani ya Mark

àbəki ni

Ere ye ti mɛdɛmki ka Ma

Mɥweni Sulumani ya Mark

àbəki ni

Maslaɲa ya ti àbəki wakita ga Mark ni àdafay slimi gayan̄ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nən̄gu ni, kwa ka mən̄jəki gani ndam ga Yezu dek təsəra àbəki ni ti Mark (təzalay nan̄ Zen̄ daya : Tɔwi 12.12, 25). Təsəra Mark ti tàgrakabu tɔwi akaba Piyer, mək àslamalakabu pakama ga Yezu ya Piyer èci, àhi ni : ere ye ti Mark àbəki a wakita gayan̄ ni bu ni dek ti akaɗa ga pakama ge Piyer ya àhi ana mis ni (Tɔwi 10.37-40) : ànjəki ka baray ga Yezu, èndeverin̄ àna ga Yezu ya àmɛt mək àngaba e kisim ba ni. Mark ti tàgrakabá tɔwi akaba Pol a daya (Tɔwi 12.25 ; 13.5, 13 ; 2 Timote 4.11).

A wakita gayan̄ ni bu ni ti Mark adafay zlam ga ndam Zude ya tagray ni (7.2-4 ; 15.42), ahəngaraba ma ndahan̄ ya ndam Zude təzlapay na daya (3.17 ; 5.41 ; 7.11, 34 ; 15.22). Nahkay məsəra àbiki wakita ni ti ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni ; ahaslani àbu məbəkiani a wakita ndahan̄ bu Mark àbəki wakita gayan̄ ni ka haɗ Itali ahkay do ni a Rom (ka 2 Timote 4.11 Pol àhi ana Timote tərəkioru ka nan̄ a Rom nday ata Mark).

A Rom ti tɔgria daliya ana ndam ga Yezu a : a wakita gayan̄ ni bu ni ti Mark awayay məvi njəɗa ana nday ya ti təcakay daliya azuhva məfəki

ahàr gatay ka Yezu ni (1.12-13 ; 8.34-38 ; 10.29-30 ; 13.11-13).

Mark àngəhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdəm ni akada ga ata Meciyə nday ata Lək ya tângəhad ni : Yezu ànjəki ke tawi gayan ka had Gelili, òru gwar a Zeruzalem. Ay Mark àngəhad pakama ga Yezu kay ndo ; ahar gədakani àngəhad ere ye ti Yezu àgray ni. Zlam ga Yezu ya àgray ni day ata Meciyə nday ata Lək tângəhada àtama ga Mark na, ay pakama ga Mark ndahan ya àngəhad ni ti àtam ga nday ndahan ni (mazavu gani nihi, gurumkabu Mark 5.1-42 akaba Meciyə 8.28-34, 9.18-26 akaba Lək 8.26-37, 41-56, ahkay do ni Mark 6.14-29 akaba Meciyə 14.1-12 akaba Lək 9.7-9). Ku tamal àngəhad pakama ga Yezu kay ndo nəngu ni Mark àdəm Yezu ti bay macahi zlam ana mis (1.21-22, 27 ; 2.13 ; 4.1 akaba ndahan) : a wakita ga Mark bu mis təzalay Yezu « Məsi » (4.38 ; 5.35 ; 9.17 akaba ndahan).

Mark àngəhad ga Yezu ya àdəm tədəfi nan ana mis ba ni (1.34, 44 ; 3.12 ; 5.43 ; 7.36 ; 8.26, 30). Si ka ya ti aməməta, amanğaba e kisim ba ni day kwa ti awayay ti mis təsər nan ti nan way (9.9).

*Pakama ge Zeñ bay məbaray mis ni
(Meciyə 3.1-12 ; Lək 3.1-18 ; Zeñ 1.19-28)*

¹*Ma Məweni Sulumani àki ka Yezu *Krist, Wur ge Melefīt, ànjəki ² akada ga Bay Melefīt ya ti àdəm ni. Ma gayan ya àhi ana Yezu ni àbu məbəkiani a wakita ga bay *mahəngaray pakama gayan Izayi ni bu. Àhi :
« Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahan kama gayak

ti māsalamatukkabu divi.* ³ Dəŋgu gayan ahəndabiyu a huɖ gili bu.

Àdəm ahkado : “Slamatumikabu divi ana Bay gəɖakani.

Ahàr àdəm divi gayan mālā ndələba.” † »

⁴ Nahkay ti zal nakəŋ, təzalay naŋ Zeŋ, òru a huɖ gili vu ga *məbaray mis. Àra ènjia eslina ti àdəm ahkado : « Mbatumkaba majalay ahàr gekəli a. Tamal kāmbatumkaba majalay ahàr gekəli a ti, nabaray kəli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a. » ⁵ Zeŋ àra àdəma nahkay ti ndam ga haɖ *Zəde akaba ndam Zeruzalem ni dek tərəkia. Tàra tinjia ti tədəfaya zlam gatay ya tàgudar na, mək Zeŋ nakəŋ àbaray tay a zalaka *Zərdeŋ bu huya.

⁶ Zeŋ ti naŋ àbu àna azana mələmani àna enɣuc ge ezligwemi, awəlvù àna maslpara ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayan ti eyew akaba amu. ⁷ Naŋ àbu azlah, àhi ana tay : « Maslaŋa nahan naŋ àbu ara e divi ba kələŋ goro a. Naŋ nani ti mis gəɖakani, njəɖa gayan àtama goro a. Nu ti way ga mandəhaɖ ahàr ti nêpicheiaba ezewed ga kimaka gayan a di way ? ⁸ Nu ti nàbaray kəli àna yam, naŋ ti ni amara məbaray kəli àna *Məsuf Njəlatani. »

Zeŋ abaray Yezu

(Meciyu 3.13-17 ; Lək 3.21-22)

⁹ Ka ya ti Zeŋ naŋ àbu *abaray mis nahəma, Yezu ècikbiyu a Nazaret ka haɖ *Gelili, àrəkia mək Zeŋ nakəŋ àbaray naŋ a zalaka *Zərdeŋ bu. ¹⁰ Yezu naŋ àbu acəlaya a yam ni ba ni ti èpi huɖ melefit

* 1:2 Malasi 3.1. † 1:3 Izayi 40.3.

adahvu, èpi *Məsuf ge Melefit ahərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na, àhuriviyu a vu vu. ¹¹ Eslini dənğu àhəndabiyu a huđ melefit bu akada dənğu ge mis, àhi : « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəməru məbərur dal-dal. »

*Seteni awayay ahəlfəŋa eyu kà Yezu a
(Meciyu 4.1-11 ; Lük 4.1-13)*

¹² Eslini *Məsuf ge Melefit nakəŋ àzoru Yezu a huđ gili vu həya. ¹³ Yezu òru ènjua a huđ gili ni va ti anjəhad eslini vad kru kru fad. Nan əbu eslini ti *Seteni ahəlfəŋa eyu a. Ka sarta gani nani ti Yezu nan əbu e kiđŋ ga zlam ge gili bu ; *məslər ge Melefit təbu təfi ahər.

*Yezu azalay ndam mægəs kilif fad, tigi ndam
madəbay nan*
(Meciyu 4.12-22 ; Lük 4.14-15 ; 5.1-11)

¹⁴ A vad nahan təra təwəla Zen a. Təra təwəla nan a nahəma, Yezu òru ka had *Gelili. Òru ènjua eslina ti àhi *Ma Məweni Sulumani ge Melefit ana mis. Ahivù ana tay, àdəm ahkado : ¹⁵ « Sarta ènjia. Melefit ara azum bay gayan e kiđŋ gekuli bu, Məgur gayan ènjia. Mbatumkaba majalay ahər gekuli a, gəsumkabá Ma Məweni Sulumani na. »

¹⁶ A vad nahan Yezu nan əbu akoru kà gəvay ga dəluv Gelili ti èpi mis bebem cə ; bilŋ gani slimi gayan Simu, nahan ni ti ni wur ga mənani Andre. Nday təbu tətəliyu zəva gatay a dəluv vu, adaba nday ndam mægəs kilif. ¹⁷ Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəbumbiyu nu ; anagraŋ ti kīgəm ndam məhəlibiyu mis ana Melefit akada ya ti kəgəsum kilif ni. » ¹⁸ Təra ticia pakama ga Yezu na ti təmbərbu zəva gatay ni ndəbak, tədəbay nan həya.

¹⁹ Nday tëbu takoru kama gūzit ti Yezu èpi mis ndahan cū keti ; nday bəza ge Zebede, bəlan gani slimi gayan Zek, nahan ni ti ni slimi gayan Zen. Nday a *slalah ga yam bu, tëbu təslamalay zəva gatay. ²⁰ Àra èpia tay a ti àzalay tay. Nday nakəŋ tàra ticia zalay gayan na ti təmbərbu bəŋ gatay Zebede akaba mis ya təgriki təwi ana tay ni a slalah ga yam ni bu, tədəbay nan.

Yezu agariaba seteni ana maslanja nahan a
(Luk 4.31-37)

²¹ A vad nahan Yezu akaba ndam madəbay nan ni tòru a Kafarnahum. Vad *məpəsabana àra ènjia ti təhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, mak Yezu nakəŋ ànjəki ka macahi zlam ana mis.

²² Zlam gayan ya àcahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba tici macahay zlam akada gayan ni day-day ndo. Àhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ya təcahi zlam ana mis ni do.

²³ Nday tëbu a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu nahəma, zal nahan seteni àniviyu a ahər bu nan àkibu ka tay eslini. Àzlah, ²⁴ àdəm : « Yezu zal Nazaret ! Nak ti kadəbafəŋa mam kè leli a mam ? Kàra ge mijin leli a waw ? Nak dəgiya, nəsəra kur a lala ; nak Bay *njəlatani ge Melefit ya àslərbiyu ni. » ²⁵ Eslini Yezu nakəŋ àzlacaki ke seteni ni bəra, àhi : « Lakakaba, sləkiaba ana maslanja hina. »

²⁶ Seteni nakəŋ àra ècia zlacay gayan na ti adaday maslanja nani kay kay, àzlah kay kay, àsləkiaba.

²⁷ Mis ya ti eslini ni dek tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal ; təzlapaki e kidin gatay bu, tədəm : « Məŋ ga mam hini mam ? Zlam

gayan̄ ya àcahi ana leli ni ti zlam maweni ; azlapay akada ga bay ni. Ku seteni day àhi ma ana tay, mək tagəsikabu. » ²⁸ Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ke weceweceni ka had *Gelili dek.

Yezu ahəngaraba mis a
(Meciyu 8.14-17 ; Luk 4.38-41)

²⁹ Yezu akaba Simu, Andre, Zek, Zeñ tàra tàhəraya a ahay ga *mahəngalavù Melefit ni ba ni ti tòru suwwa a magam ga ata Simu nday ata Andre huya. ³⁰ Eslini ti mireñ ga Simu nan̄ àvu mandəhadani, aku àbəkia. Yezu òru ènjəa ti tahi ma gani huya. ³¹ Yezu àra ècia ma gana ti àhədakfəñiyu, àgəs ahar gani, èzefteba nan̄ a. Aku nakəñ àhəlkia huya, mək wal ni afi ahàr ana tay.

³² Məlakarawa àra ègia fat àdiya a ahay va, məlan̄ èdiza ti təhəlibiyu mis ya ti tēbesey do ni dek akaba nday ya ti seteni agray tay ni dek ana Yezu. ³³ Mis ga kəsa ni dek tən̄gasfəñvu kà mahay ya ti Yezu nan̄ àvu ni ; ³⁴ eslini Yezu nakəñ àhəngaraba mis ya ti arməwər gərgərani awər tay na kay ; mis ya ti seteni àniviyu ana tay ni day àgariaba ana tay a. Àcafəña seteni na kà zlapay a, adaba təsəra nan̄ a.

Yezu ahi ma gayan̄ ana mis
(Luk 4.42-44)

³⁵ Du àna zuzweni ti Yezu ècikaba, àhəraya òru a hud̄ gili vu. Òru ènjəa ti ahəngalay Melefit. ³⁶ Eslini Simu akaba zləbəba gayan̄ ni tādəboru nan̄. ³⁷ Tàra tādia ahàr a ti tahi ahkado : « Mis dek tadəbay kur. » ³⁸ Eslini Yezu nakəñ àhi ana tay : « Tokumum mədəgum a kəsa ndahan̄ vu, ti nəhivù pakama ge Melefit ana mis nday ye eslini ni bilegeni. Nu

nàra ti ga magray tawi gani nani. » ³⁹ Nan nakəŋ mək əsawaday ka had *Gelili dek ; a kəsa gərgərani bu dek əhi pakama ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəŋgalavü Melefit ye eslini ni bu, əgariaba seteni ana mis ndahan a daya.

*Yezu ahəŋgaraba zal ambələk a
(Meciyə 8.1-4 ; Lək 5.12-16)*

⁴⁰ A vad nahan zal ambələk nahan ərəkia ka Yezu a əbəhadi mirdim, əhi ahkado : « Kam-kam, tamal kawayay ti kisliki mahəŋgaraba nu a ti nığia mis njəlatana. » ⁴¹ Eslini əsia cicihi ana Yezu a ; Yezu nakəŋ azoru ahar, ənjiŋ, əhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » ⁴² Yezu əra ənjiŋa ti maslaŋa nani əŋgaba, əgia mis njəlatana həya. ⁴³⁻⁴⁴ Eslini Yezu ələgi, əhi ahkado : « Nihi kəŋgaba nahəma, kəhi ma gani ana maslaŋa ba. Ru kəŋgazli vu gayak ni ana bay *maŋgalabakabu mis akaba Melefit sawaŋ ; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya adəm a wakita gayan bu ni, adaba kığia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəŋgaba, kığia mis njəlatana. » Əra əhia ma nahkay ti əhi : « Sləka. » ⁴⁵ Ay zal nakəŋ əra əsləka ti anjəki ka mədəm pakama ni dal-dal sawaŋ. Maslaŋa ya ti adi ahər ni lu ba əhi ma gani. Adəmvə pakama na nahkay ti Yezu əsliki məhuriyani a kəsa vu vay-vay va do, adaba mis təsaəaki. Nahkay ənjəhad e gili cak əfəŋ kə kəsa, mis gwar eley gwar eley do dek tərəkioru.

2

*Yezu ahəŋgaraba zal dərə
(Meciyə 9.1-8 ; Lək 5.17-26)*

¹ Àra àgra vad a 6al zla ti Yezu ànga a Kafarnahum a. Nan àbu a magam eslini ti mis tìcifiŋa daday a. ² Tèrækia tàra tângasvu dal-dal a ahay ya ti nan àvu ni bu. Məlan manjəhadani kà gəvay gayan àbi, kà mahay tekeđi məlan àbi, adaba mis ni təsəbay. Nan nakəŋ nan àbu acahi ma ge Melefit ana tay. ³ Nan àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ndahan fad tēzibiyu zal dərə nahan àki ka slalah. ⁴ Ay tislìki məzikabiyu nan ana Yezu do, adaba mis tisliva eslina. Nahkay ti təcəliyu ka *dalahar ga ahay ni, təhəlkia gwar ka palahar ya ti Yezu nan àvu na 6al, mək təfiyu nan mandəhadkiani ka slalah gayan ni gwar ka məlan məhəlkiana ni. ⁵ Yezu nakəŋ àra epia ere ye ti təgray na ti àsəra təfəkia ahər a. Nahkay àhi ana zal dərə ni : « Wur goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana dek. »

⁶ Eslini zla ti ndam *məsər Wakita ge Melefit təvu manjəhadani bilegeni. Nday nakəŋ təbu təjalay a ahər gatay bu, təhi ana ahər ahkado : ⁷ « Àdəm ma hini ti kamam ? Azay ahər gayan akada nan Melefit timey ! Way esliki məmbərfəŋa zlam magudarani kə mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ⁸ Nday təbu təjalay ahər nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti təjalaki ahər na àndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahər nahkay ti kamam ? ⁹ Zləzlada gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana,” tək day ti nəhi : “Cicikaba, za slalah gayak na, sawaday” ni aw ? ¹⁰ Ay nawayay ti kəsərum nu *Wur ge Mis ti nislìki məmbərfəŋa zlam magudarani kə mis ka had a. » Mək àhi ana zal dərə nakəŋ : ¹¹ « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ¹² Eslini nan nakəŋ

ècikaba cəkwaɗ hūya, àzay slalah gayan ni, àhəraya e mite va kè eri ge mis na dek. Ere ye ti àgravu ni ti àgria ejep ana tay a dek, tədəgi ana mazləbay Melefit. Tədam : « Ere hini bik-bik, mīpi kè eri geli ndo. »

Yezu azalay Levi

(Meciyu 9.9-13 ; Lək 5.27-32)

¹³ Yezu nakəŋ òru gwar kà gəvay ga dəluv ni keti. Mis dek tərəkioru, mək àcahi zlam ana tay.

¹⁴ Ka gayan ya naŋ àbu akoru ni ti èpi Levi wur ga Alfe, naŋ àbu manjəhadani digusa ka mələŋ *məhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Dəbabiyu nu. » Nahkay Levi nakəŋ ècikaba cəkwaɗ, àdəboru naŋ.

¹⁵ Kələŋ gani Yezu akaba ndam mədəbay naŋ ni tòru afa ge Levi nakəŋ. Tòru tìnjəa eslina ti təzum zlam akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahan kay, adaba mis nday nani ti nday dal-dal, təbu tədəbay naŋ. ¹⁶ Yezu naŋ àbu azum zlam akaba tay nahkay ti ndam *məsər Wakita ge Melefit tìpia ; nday nani ti ndam *Fer-iziyen. Tàra tìpi naŋ a ti təhi ana ndam mədəbay naŋ ni ahkado : « Ahəmamam ti Yezu azum zlam ka ahar bələŋ akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni mam ? » ¹⁷ Naŋ nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday njalaŋ-njalaŋ ni ti tòru afa ga zal doktor do ; si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawan. »

Məgəs ndəra

(Meciyu 9.14-17 ; Lək 5.33-39)

¹⁸ A vad nahan ndam madəbay Zen bay məbaray mis ni təbu təgəs ndəra akaba ndam Feriziyeŋ. Eslini mis tərəkia ka Yezu a təhi ahkado : « Ndam madəbay Zen ni akaba ndam Feriziyeŋ ni təbu təgəs ndəra ti ndam madəbay kur ni təgəs do ni ti kamam ? » ¹⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday təbu akaba zləbəba gayan ni ti zləbəba ni təgəs ndəra tata waw ? Təgəs ndəra ka ya ti nan əbu akaba tay ni do. ²⁰ Ay sarta nahan amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. ²¹ Yaw mis àbi azay azana məweni asiviyu ana azana gayan midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti azana məweni ni ara asəkivu azana midigweni ni, mək məlan megəzlehvani ni ara asagakivu. ²² Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na, nahkay ti emizikiba ka tay a cìcəena. Təbəviyu zum new-neweni ti e kene-kene məweni vu. »

*Yezu nan bay ga vad məpəsabana
(Meciyə 12.1-8 ; Lək 6.1-5)*

²³ A vad *məpəsabana nahan ba ti Yezu akaba ndam madəbay nan ni təbu tasləkaba a vədan ga *alkama ba. Eslini ndam madəbay nan ni təbu teheḃoru alkama ni ga mahəpədani ka ahər divi. ²⁴ Təbu teheḃoru nahkay ti ndam *Feriziyeŋ ndahan təhi ana Yezu : « Melefit àdəm e *Divi gayan ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam madəbay kur ni tagray ti kamam ? » ²⁵⁻²⁶ Eslini Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana

tay ahkado : « Kèjengum ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ka ya ti Abiyatar nan bay gəḏakani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni ti Devit zlaḏa àḏəkiva, ləwir àwər tay akaba ndam gayan. Nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit ni vu, àzum *dipen ya tàfəkadī ana Melefit ni. Ay ti Melefit àḏəm e Divi gayan ni bu, mis ndahan təzum dipen nani do ; si ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Ay Devit nakən òru àzum, mək àvi ana ndam gayan ni, təzum bile-geni. » ²⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Vad məpəsabana ti Bay Melefit àgriaya ana mis a, do ni ti àgri mis ana vad məpəsabana ndo. ²⁸ Nahkay ti ku a vad məpəsabana ba day Bay ya ti aḏəm tàgray zlam hini ni ti nu *Wur ge Mis. »

3

*Yezu ahəṅgaraba zal ya ahar mikəlfina na
(Meciya 12.9-14 ; Lək 6.6-11)*

¹ Yezu àṅgoru a ahay ga *mahəṅgalavù Melefit ni vu keti. Eslini zal nahan nan àvu ahar mikəlfina. ² Mis ye eslini ni təbu taməṅjalən ana Yezu. Təhi ana ahàr ahkado « Kani vad *məpəsabana ti, akal ti ara ahəṅgaraba nan a waw ? » Tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani. ³ Yezu nakən àhi ana zal ya ti ahar mikəlfina ni : « Cikaba, ra e kidin ge mis ni va. » ⁴ Mək àhi ana mis ya ti eslini ni : « Ʒgakaday, Melefit àḏəm mam a wakita ya Məwiz àbəki ni bu mam ? Àvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad məpəsabana tək, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahəṅgay mis tək,

ga makad mis aw ? » Nday nakəŋ təlakkabá te-te. ⁵ Àmənjaləŋ kà tay àna məzum bəruv dal-dal, adaba ticiiki slimi do. Àhi ana zal ya ti ahar mikəlfina ni : « Təlbəy ahar gayak ni. » Àra àtəlikabiya ti ahar gayəŋ ni àslamalava, ègia sənduḡ-sənduḡana. ⁶ Ndam *Feriziyeŋ ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti tàhəraya a ahay ni ba, təŋgasvu akaba ndam madəbay bay *Erot ni həya ; təgray sawari ahəmamam ti tìjəŋ Yezu ni.

Mis kay tara afa ga Yezu a

⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təsləka tòru kà dəluv ni. Mis dal-dal tədəboru naŋ : tədəboru naŋ ti ndam Gelili, ndam *Zude ⁸ akaba ndam ga kəsa gatay Zerəzalem, ndam Idume, mis ya ti təsləkabiya ke ledi ga zalaka *Zardeŋ a ni, ndam ga haḡ ga kəsa Tir akaba ga kəsa Sidon. Tərakia dal-dal adaba ticia ere ye ti àgray na dek. ⁹ Eslini àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Slamalumukabá *slalah ga yam a, do ni ti mis ni atəŋgəlad nu. » ¹⁰ Àhi ana tay nahkay ti adaba naŋ àbu ahəŋgaraba mis a dal-dal. Nahkay ndam ga arməwər dek tədədkiyu ; way way do awayay ti mîjifin lu. ¹¹ Seteni ni tàra tìpia naŋ a ti tábəhadī mirdim, meleher ndiḡa ndiḡa ana haḡ, tədəgiki ana zlahay, təhi ahkado : « Nak Wur ge Melefīt. » ¹² Eslini Yezu àzlacaki ka tay ŋgak-ŋgak, àhi ana tay : « Kədəfum nu ba. »

Yezu adaba ndam asak gayəŋ a kru mahar cə (Meciya 10.1-4 ; Lək 6.12-16)

¹³ Yezu àcəloru a həma vu. Eslini àzalay ndam ya ti adaba tay a ni ; nday nakəŋ tərəkivoru. ¹⁴ Ndam

ya tigi ndam gayan ni ti nday kru mahar cɔ : awayay ti tãnjəhadkabu, mɛslɛr tay ga mɛhioru pakama gayan ana mis ; * ¹⁵ àvi njɛda ana tay ti tãgariaba seteni ana mis a daya. ¹⁶ Nday kru mahar cɛni ni ti slimi gatay nday hi : Simu àdi slimi Piye, ¹⁷ bɛza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga mɛɲani Zeɲ ; nday ti Yezu àdi slimi ana tay Bowanerges, awayay adɛmvaba nday akada ga aday ga avɛr ya amɛcay ni ; ¹⁸ Andre, Filip, Bartelemi, Meciya, Tumas, Zek wur ga Alfe, Tade, Simu naɲ bɛlaɲ ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, ¹⁹ nahaɲ ni ti ni Zɛdas Iskariyot, bay ya ti amara mɛsɛkumoru Yezu ni.

Yezu ti agray tɔwi àna njɛda ge Melefit tɔk, àna njɛda ge Seteni aw ?

(Meciya 12.24-32 ; Lɔk 11.15-23 ; 12.10)

²⁰ Yezu akaba ndam madɛbay naɲ ni tanga a magam a. Eslini mis dal-dal tangasfɛɲvu kà tay keti. Mis ni tɛbu kay nahkay ti Yezu akaba ndam madɛbay naɲ ni ahar tekeɗi tɛngɛtfɛɲ ga mɛzum zlam do. ²¹ Ndam gayan ni tارا ticia ti tارا. Tawayay tazay naɲ, tɛɗɛm ahkado : « Endisl àniviyu va bi. »

²² Ndam *mɛsɛr Wakita ge Melefit tɛbu eslini, ticikbiyu kwa a Zerɛzalem. Tɛɗɛm ahkado : « Yezu nahɛma, seteni *Belzebɔl àniviyu. Agariaba seteni ana mis a ni ti àna njɛda ga bay ge seteni nani. »

²³ Eslini Yezu àzalay tay, àhi ma ana tay àna ma *gozogul : « Ahɛmamam *Seteni esliki magaray

* **3:14** A wakita ndahaɲ bu tɛɗɛm : « Ndam ya ti tigi ndam gayan ni ti nday kru mahar cɔ, àzalay tay ndam asak gayan : awayay ti tãnjəhadkabu. »

ahàr gayan̄ gayan̄ani ni mam ? ²⁴ Tamal ndam ga had̄ nahan̄ nday ndayani takad̄vu e kid̄iṅ gatay bu ni ti had̄ gani àṅgoru kama do. ²⁵ Tamal ndam ga hud̄ ahay takad̄vu e kid̄iṅ gatay bu ni ti hud̄ ahay gani àṅgoru kama do. ²⁶ Nahkay day tamal Seteni ezirey ahàr gayan̄ ti njəda gayan̄ èdeva, àṅgoru kama koksah ; gayan̄ àndava h̄ya. »

²⁷ Yezu àdām keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njəda-njədani vu, mək ahəlfəṅa zlam gayan̄ a mən̄jəd̄ mēwəl nan̄ ti àgravu koksah. Si tamal àwəla nan̄ a day kwa ti ahəlfəṅa zlam gayan̄ a. ²⁸ Nəhi ana kəli nahəma, zlam magudarani ge mis ya tagudar ni dek akaba ndivey ya tindivi Melefīt ni dek ti Melefīt ambərfəṅa kà tay a. ²⁹ Ay maslaṅa ya ti endivi Məsuf gayan̄ ni ti, magudar zlam gayan̄ nani ti Melefīt àmbərfəṅa day-day do. Maslaṅa nani aman̄jəhad̄ akaba zlam magudarani gayan̄ ni kan̄gay-kan̄gay h̄ya. »

³⁰ Yezu àhəṅgarfəṅ kà pakama gatay ni nahkay ti ad̄aba təd̄əm « Seteni àniviyu. »

Ndamam ndam ga hud̄ ahay ga Yezu eded̄iṅ eded̄iṅeni ni mam ?

(Meciyu 12.46-50 ; Lək 8.19-21)

³¹ Eslini mən̄ ga Yezu akaba bəza ga mən̄ ga Yezu t̄ara t̄injia. Nday e mite bu, t̄əslərkiyu mis ti m̄azaliyu nan̄. ³² Ay ti mis t̄əvu dal-dal man̄jəhad̄ani, t̄əvelin̄ia ahàr ana Yezu a. T̄əhi ahkado : « Ata muk akaba bəza ga muk t̄əbu e mite bu, t̄əzalay kur. » ³³ Àhəṅgrifəṅ ana tay, àdām ahkado : « Mən̄ goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » ³⁴ Eslini Yezu nakəṅ àmən̄jaləṅ k̄e mis ya ti t̄əvelin̄i ahàr ni dek, àhi ana tay ahkado : « Mən̄

goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini.
³⁵ Maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti, naŋ nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

4

Bay mabəhad hilfi ga zlam (Meciyu 13.1-9 ; Lɤk 8.4-8)

¹ Yezu òru gwar kà gəvay ga dəluv ni ga macahi zlam ana mis keti. Eslini mis dal-dal təcakalafəŋvu, nahkay naŋ nakəŋ káy àcəliyu a *slalah ga yam vu ka ahàr ga dəluv ni, ànjəhadviyu digəs, àcahi zlam ana tay ; mis macakalavani ni nday təbu kà gəvay ga dəluv ni, təbi slimi. ² Àcahi zlam gərgəri kay ana tay àna ma *gozogul. A pakama gayan ya àhi ana tay ni bu ni ti àdəm ahkado : ³ « Cəm day, maslaŋa nahan àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. ⁴ Naŋ àbu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti ɓal gani àdəgoru e divi vu. Nahkay edidīŋ tàra təndaba. ⁵ Bal gani keti àdəgoru ka pələd ya had àhəcaki ni. Àfətaya həya, adaba had àki ka pələd ni kay bi. ⁶ Àra àfətaya, fat àra àvədīa ti èhirinaba adaba àbiyu sliri a had vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Àra àfətaya ti adak ni tədəkkabu akaba naŋ, təngecekabá naŋ a, nahkay ti àbi bəza ndo. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àdək, àbi bəza. Bəlan gani àbi bəza kru kru mahkər, bəlan gani keti bəza kru kru muku, nahan ni bəza diŋ. » ⁹ Yezu àdəm keti : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci lala ! »

*Yezu ahi ma ana mis àna ma gozogul ti kamam ?
(Meciyu 13.10-17 ; Lük 8.9-10)*

¹⁰ Ka ya ti Yezu nan abu cak nahəma, ndam madəbay nan kru mahar cəeni ni akaba mis ndahan ya tadəbay nan ni tihindifiŋa pakama àki ka ma *gozogul gayan ya àdəm na. ¹¹ Àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti Melefit àdəfikiaba zlam manğahani àki ka Məgur gayan na ana kəli a. Ana mis ndahan ga dala ni ti ma gayan ya ahi ana tay ni dək ti ma gozogul. ¹² Agray nahkay ti

“Ku tamal tamənjələŋ ka zlam lala nəŋgu ni tìpi ba ; ku tamal təbi slimi ana pakama lala nəŋgu ni tici ba.

Do ni ti atambatkaba məbəruv gatay a, Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a.” * »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na

(Meciyu 13.18-23 ; Lük 8.11-15)

¹³ Yezu àhi ana tay keti : « Kicum ma *gozogul hini do ! Akara kicum ndahan ni dək ti ahəmamam ? ¹⁴ Bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni, nan akada bay ya ti àhi pakama ge Melefit ana mis ni. ¹⁵ Mis ndahan təbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ticia pakama ge Melefit a, mək *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a həya. ¹⁶ Mis ndahan day təbu, nday akada pələd ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ticia pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani həya. ¹⁷ Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məbəruv vu do, akada ge sliri ya ti tòru a had vu do ni ; təgəskabu

* 4:12 Izayi 6.9-10.

ti ga hayaṇani. Tamal zlam zləzladani àdia ahàr ana tay a, ahkay do ni mis tægri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti təmbrəṇ həya, tægəskabu va do. ¹⁸ Mis ndahan təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a huda ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefit a ti tægəskabu. ¹⁹ Ay majalay ahàr ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay, zlam gərgərani ndahan egi eri ana tay daya. Zlam nday nani dek tengecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tici ni àzaya araṇa do. ²⁰ Mis ndahan ti ni tici pakama ge Melefit ; tici ti tægəskabu. Nday akada had sulumani ya hilfi ga zlam adəgaki ni, nahkay təbi bəza. Bəlan gani abi bəza kru kru mahkər, bəlan gani keti bəza kru kru muku, nahan ni bəza diṇ ni. »

Ma gozogul àki ke cengel akaba darama
(Luk 8.16-18)

²¹ Yezu nakəṇ àhi ana tay keti : « Maslaṇa àbu ahəmbaki dagəla ke cengel mibefteni, ahkay do ni afiyu cengel ni a zuh slalah vu aw ? Aha ! Afəkad ka məlan zaṇani do aw ! ²² Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti maṇgahani ni dek emipivu, zlam ya ti madafani faṇ do ni dek emicivu daya. ²³ Tamal slimi təfəṇ kə kəli ge mici zlam nahəma, cəm ! »

²⁴ Àhi ana tay keti : « Bumi slimi ana pakama ya ti kicəm ni. Darama ya lekələm kəgurumi zlam ana mis ndahan àna naṇ ni ti Melefit day aməguri zlam ana kəli àna naṇ, mək aməgurikiviyu ana kəli àkivu. ²⁵ Adaba maslaṇa ya ti zlam gayan àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaṇa ya ti zlam gayan àbi nahəma, ku ere ye ti àfəṇ ni day atəzafəṇa. »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam ya afətaya ni

²⁶ Yezu àhi ana tay keti : « *Məgur ge Melefit ti azavu akada ga bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni. ²⁷ Ku tamal bay nani enji dəwir, ku tamal epidekva, məlavad akaba məlafat gani nəngu ni, hilfi ga zlam ni afət, adək : ahəmamam afət, adək ni ti nəj əsər do. ²⁸ Had ni agray zlam zlam gayan : zlam ni afətkiaya, mək abay ahər. Àra àba ahər a ti abi bəza kay. ²⁹ Ka ya ti zlam ni àndəha nahəma, bay nani azay məvad gayan, adaba sarta ga mabazani enjia. »

*Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gəziteni
(Meciyə 13.31-32, 34 ; Lək 13.18-19)*

³⁰ Adəm keti : « Məzum *Məgur ge Melefit ti azavu akaba mam ? Mara madafaba àna ma *gozogul weley ? ³¹ Cəm day, Məgur ge Melefit ni ti azavu akaba wur ge hilfi ga zlam gəziteni, gəziteni e kidin ga bəza ge hilfi ndahan ya a duniya bu ni dek. ³² Tizligia ti adək, àtam zlam ya ti tizligi e dini bu ni dek àna gədakani. A6al ahar gədakani, edidin tagraviyu lala gatay a hud gani vu tata ; tanjəhad e zəhweri gani bu. »

³³ Yezu àcahi ma ge Melefit ana mis àna ma *gozogul kay akada nday hini. Àhi ma ana tay ti ya tislaki miceni tata ni. ³⁴ Ma gayan ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi, ay ka ya ti nəj àbu akaba ndam madəbay nəj ni ka ahər gatay ni ti adəfiaba ana tay a dek lala.

*Yezu azlacaki ka aməd
(Meciyə 8.23-27 ; Lək 8.22-25)*

³⁵ Məlakarawa gani ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Tokumum mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » ³⁶ Nahkay nday nakəŋ təsləkaba e kiđiŋ ge mis dal-dalani ni ba, təhurkiviyu ka Yezu a *slalah ga yam vu, təzay naŋ àna naŋ. *Slalah ga yam ndahaŋ təbu kà gəvay gani gayan ya təzay naŋ àna naŋ ni. ³⁷ Nday təbu təzoru naŋ ti aməd gəđakani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni àjaḃasliyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvù wudak. ³⁸ Ka ya ti aməd ni naŋ àbu akəzlay nahəma, Yezu naŋ àvu e dəwir bu gwar ke meteliŋ ga slalah ga yam ni, àfəki ahàr ka zlam kuđ-kuđani. Naŋ e dəwir bu ni ti nday nakəŋ tēpidek naŋ, təhi : « Məsi ! Leli dek miji ti ahəluk ahàr do aw ? » ³⁹ Naŋ nakəŋ àra èpidekva ti àzlacaki ka aməd ni ḃəra, àhi ana yam ni : « Lakakaba ! Kàdaḃay va ba ! » Eslini aməd ni àmbrəŋ makəzlani həya, yam ni ègia degika. ⁴⁰ Aməd ni àra àmbrəŋa makəzlana ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Aŋgwaz awər kəli ti kamam ? Kekilenja kəfumku ahàr ndo aw ? » ⁴¹ Ere ye ti Yezu àgray ni àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal, nahkay təzlapay e kiđiŋ gatay bu, təđəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Aməd akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

5

*Yezu agariaba seteni kay ana maslaŋa nahaŋ a
(Meciya 8.28-34 ; Lək 8.26-39)*

¹ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru ke ledi ga dəluv ka hađ ga ndam Zerasa. ² Àra àhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti zal nahaŋ seteni agray naŋ àhəraya e kiđiŋ ge mindiviŋ ba, àŋgwivabiyu

a ma vu huya. ³ Zal nani ti anjəhad kə mindiviŋ, mis tàmətaḃfəŋa, ku àna jejirḃi day tìsliki məwəl naŋ va do. ⁴ Ahaslani təwəla naŋ àna jejirḃi a akaba təbiviya sisel a asak va sak kay nəŋgu ni, èheḃkaba dek. Njəda gayan àtama ge mis ya ti təgəs naŋ na. ⁵ Nahkay ti məlavad akaba məlafat naŋ àbu anjəhad kà məlan ge mindiviŋ, a həma bu ; azlah, esliŋkaba vu gayan àna akur a. ⁶ Àra èpibiya Yezu a driŋ ti àzəbiyu asak ; àra ènjia ti àbəhadī mirdim grik, meleher ndiḃ ana had. ⁷ Àdiki ana zlahay, àhi ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit naŋ agavəla driŋ ti kadəbafua mam ? Nahəŋgalay kur kam-kam àna slimi ge Melefit, kəgru daliya ba ti ! » ⁸ Àdəm nahkay ti adaba Yezu àhi : « Nak seteni, həraya a maslaŋa hini ba » palam. ⁹ Yezu èhindifiŋa ma, àhi : « Slimi gayak way ? » Àhəŋgrifəŋ : « Slimi goro Gaslka, adaba leli kay dal-dal. » ¹⁰ Àhəŋgalay Yezu dal-dal, àhi : « Kam-kam, kəgaraba leli ka had hina ba ti ! »

¹¹ Eslini ti mədrəs təbu kay ka ahar bəlan, təzum zlam kà gəvay ga həma. ¹² Nahkay seteni ni tihindifiŋa ma kà Yezu a, təhi ahkado : « Vi divi gani ana leli, ti mărəkivoru ka mədrəs nday tegani, ga moru məhuriviyani ana tay ti. » ¹³ Yezu nakəŋ àvi divi gani ana tay. Nahkay seteni ni təmbrəŋ zal nakəŋ, tòru təcəlivù a ahər vu ana mədrəs ni, mək mədrəs ni tədəgiki ana hwa gədik. Təcuhworu, tòru tədəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv. Tagray dəbu cə, dek tizia kədap.

¹⁴ Eslini nday ya ti tajəgay mədrəs ni day tədəgiki ana hwa tidizl bilegeni. Tòru a huḃ ga kəsa vu akaba gili gani, tàra təhibiyu ma gani ana mis.

Mis ga kəsa ni tàra ga mamənjaya ere ye ti àgravu na. ¹⁵ Tàra tərəkia ka Yezu a ti tìpi bay ya ti seteni Gaslka àsləkiaba a ahàr ba ni naŋ lala, manjəhadani digusa akaba azana məbakabani, ègia sulumana. Tàra tìpia naŋ a ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a silim. ¹⁶ Eslini nday ya ti tìpia ere gani nana ni ti tǎngəhadī ma gani ana ndam ga kəsa ni. Tǎngəhad ere ye ti àgrakivu ke seteni ni akaba ere ye ti àgrakivu ka mədrəs ni. ¹⁷ Tàra tǎngəhadā ti mis ye eslini ni tǎnjəki ka mahəŋgalay Yezu, tǎhi : « Sləkaba ka had geli a. »

¹⁸ Ka ya ti Yezu acəliyu a slalah ga yam ni vu nahəma, zal ya ti seteni àsləkiaba ni àhəŋgalay naŋ, àhi ahkado : « Nadəbay kur bilegeni ti. » ¹⁹ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Aha, ru a magam, kǎŋgəhadī ere ye ti àgrakukvu ni dək ana ndam gayak. Hi ana tay kəsia cicihi ana Bay gayak gəḏakana, hi ere ye ti àgruk ni dək ana tay. » ²⁰ Nahkay ti zal nakəŋ àsləka, òru a kəsa ga had ni vu dək ; təzalay had gani nani *Kəsa Kru. Eslini àŋgəhadəru ere ye ti Yezu àgri ni dək. Mis ni tàra ticia ma gana ti àgria ejep ana tay a dək.

Yezu ahəŋgaraba wal nahan akaba wur dahalay a (Meciyu 9.18-26 ; Lək 8.40-56)

²¹ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tǎsləka àna slalah ga yam na. Tòru tǎnjəa gwar ke ledi ga dəluv na ti tǎhəraya a slalah ga yam ni ba. Ka ya ti Yezu naŋ àbu ka dəŋ-dəŋ ga dəluv ni ti mis dal-dal tàra tēveliŋi ahàr. ²² Eslini maslaŋa nahan təzalay naŋ Zayros àra ; naŋ gəḏakani ga ahay ga *mahəŋgalavù Melefit. Àra èpia Yezu nakəŋ a ti àrəkioru, àbəhad mirdim kè meleher gayan, ahàr

ndi6a ana had. ²³ Àhəŋgalay naŋ kay, àhi ahkado : « Kam-kam, wur goro dahalayani naŋ àbiyu amət ti, nihindi kur ti kâra kâbêki *ahar, ti mângaba, amət ba ti. » ²⁴ Nahkay Yezu nakəŋ òru. Mis dal-dalani ni tèvelinja ahàr a, tèbu tadəboru naŋ dəbəsia.

²⁵ Eslini wal nahanə àbu, mimiz asləkafəŋa agray vi kru mahar cū. ²⁶ Naŋ àbu acakay daliya àna naŋ dal-dal, àdəbakaba ndam doktor a dək, ègwejelekaba zlam gayanə a dək, ngulum gani day àbi, asagaki asagaki do sawanə. ²⁷ Wal nakəŋ àra ècia pakama ya ti tèbu təzlapaki ka Yezu na ti òru gwar kələn e kidin ge mis dal-dalani ni vu, ènjifin kà azana ga Yezu nakəŋ. ²⁸ Àgray nahkay ti adaba àhi ana ahàr : « Tamal ti nɛnjifin kà azana gayanə na day, nanğaba. » ²⁹ Eslini mimiz gayanə ya ti asləkafəŋa ni àmbrəŋa naŋ a huya. Wal nakəŋ àsər aranə àbi awər naŋ va bi, ègia njalan-njalanə. ³⁰ Ka ya ti wal ni àngaba nahəma, Yezu àsər huya njəda gayanə àhəŋgaraba maslanə. Àra àsərkia nahəma, àmbatvakivu ke mis dal-dalani ni, àhi ana tay ahkado : « Way ènjifin kà azana goro ni way ? » ³¹ Ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « Ngakaday akaba mis damkulkulani ni ti kəsərkaba ahəmamam ti way ènjifək way ni ? » ³² Ay Yezu nakəŋ naŋ àbu ehelin eri gwar kà gəvay gayanə, awayay epi maslanə ya ti ènjifin ni. ³³ Eslini wal nakəŋ anğwaz awər naŋ, naŋ àbu agəgər sla6-sla6. Naŋ àbu agəgər nahkay ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a, àbəhadì mirdim meleher ndi6 ana had, adaba àsərkia ke ere ye ti àgrakivu na ; àhiaba jiri gana dək. ³⁴ Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefīt àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a

palam. Sləka, ru àna sulumani ; arməwər gayak ni àngukukvu day-day va ba. »

³⁵ Ka ya ti Yezu nanj àbu azlapay nahkay nahəma, mis ndahanj tɪnjia, tàsləkabiya afa ga gəɖakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, tàra təhi ahkado : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kekilenja kiwisiri ahàr ana məsi ti kamam ? » ³⁶ Ay Yezu àbi slimi ana ma gatay ni ndo, àhi ana gəɖakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni ahkado : « Anɔwaz àwər kur ba, fəku ahàr cilin. » ³⁷ Eslini Yezu àcafəŋa mis ndahanj na dek ga madəboru nanj a ; àdəm si ata Piyer, Zek, Zeŋ wur ga mən ge Zek ni tàdəboru nanj cilin. ³⁸ Tòru a magam afa ga bay ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni. Tòru tɪnjua ti tədi ahàr ana mis kay titəwi, təzlah, tagray delulu. Yezu àra epia tay a ti ³⁹ àhuriyu, àhi ana tay ahkado : « Kazlahum mam ? Kitəwəm mam ? Wur ni àmət ndo, nanj àbu enji dəwir timey. » ⁴⁰ Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tɛyefin. Eslini Yezu nakəŋ àgaraya mis ya titəwi na dek e mite va, àzay bən ga wur ni, mən ga wur ni akaba ndam ya ti tàdəbabiyu nanj ni cilin, mək təhuriyu ka məlanj ya ti tàfəkad wur ni. ⁴¹ Tàra təhuriya ti Yezu nakəŋ àzay ahar ga wur ni, àhi ahkado : « Talita kumi. » Awayay adəmvaba « Wur dahalay, nəhuk, cikaba. » ⁴² Nahkay ti wur nakəŋ ècikaba həya, nanj àbu asawaday. Wur nani ti vi gayanj kru mahar cə. Àra àŋgaba ti nday ya a ahay bu ni àgria ejep ana tay a kay. ⁴³ Eslini Yezu àləgi ana tay kay, àdəm : « Ere ye ti nəgray ni ti maslanja èci ba. » Mək àhi ana ata bənani : « Vumi zlam məzumani. »

6

*Ndam Nazaret tǝfǝki ahàr ka Yezu do
(Meciyu 13.53-58 ; Lük 4.16-30)*

¹ Yezu àra àsləka kà mələŋ nana, òru a kəsa gayan vu, ka mələŋ ya ti àdək ni. Tòru akaba ndam madəbay naŋ ni dek. ² Eslini vad *məpəsabana ènjia nahəma, òru a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni vu, àcahi ma ge Melefit ana mis. Mis ya tǝbi slimi ni vir-vir. Tàra tǝcia ma gayan ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Tǝdəm ahkado : « Àŋgət ma gani hini eley ? Məsər zlam weley hini weley ? Way àvi njəda ga magray ere ye ti day-day mis tǝpi ndo ni way ? ³ Naŋ bay madar zlam, wur ga Mari ni do waw ? Bəza ga mənani ata Zek, Zoze, Zəd, Simu ni do waw ? Bəza ga mənani walani nday tǝbu akaba leli ahalay ni do waw ? » Azuhva nani ti mis nday nani tawayay mǝfǝki ahàr ka Yezu ndo. ⁴ Eslini Yezu àdəm : « Bay mǝhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni ti tawayay naŋ a kəsa gayan bu do. Ata bənani akaba ndam ga hud ahay gayan day tawayay naŋ do, si a kəsa ndahan bu kwa ti mis ndahan tawayay naŋ. » ⁵ Ka mələŋ gani nani ti Yezu èsliki magray zlam ndahan ya ti mis tǝpi day-day ndo ni ndo huya, si àbəkì *ahar ke mis ndahan ɓal, àhəŋgaraba tay a cilin. ⁶ Nahkay ndam ga kəsa gayan ni tǝfǝki ahàr ndo. Gatay ya ti tǝfǝki ahàr ndo ni ti àgria ejep a, mək naŋ nakəŋ àsləka, àsawadoru a kəsa ndahan vu kà gəvay ga kəsa gayan ni, àcahi zlam ana mis.

*Yezu aslər ndam asak gayan kru mahar cu
(Meciyu 10.5-15 ; Lük 9.1-6)*

⁷ Eslini Yezu nakəŋ àzalay ndam gayan kru mahar cœeni ni, ànjəki ka məsləroru tay cœ cœ. Wudaka təsləka ti àvia njəda ana tay a ga magariaba seteni ana mis a, ⁸ àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba, ku zlam məzumani, ku mbolu, ku sinqu day kəhəlum e zlembi vu ba. Zum aday a ahar vu, ⁹ bumvu kimaka a asak vu ciliŋ. Kəbumkabu endəwi cœ cœ ba daya. »

¹⁰ Àhi ana tay keti : « Ka ya ti akəhurumiya a ahay va afa ge mis a nahəma, njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahan ba duk abivoru ana vad gekuli ya akəsləkuma ni. ¹¹ Ay ka mələŋ ya ti kədəgum ni, tamal ti təgəskabu kuli do, təwayay miciki pakama gekuli ni ana kuli do nahəma, sləkuma eslina. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba haɗ ga kəsa gatay na kə asak gekuli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. » ¹² Eslini nday nakəŋ təhəlvu hurum, tòru, təhioru ma ge Melefīt ana mis, tədəm ahkado : « Ahàr àdəm kəmbatumkaba majalay ahàr gekuli a kwa. » ¹³ Təgariaba seteni ana mis a kay daya ; təgrakia amal ka ndam ga arməwər a kay, təhəŋgaraba tay a.

*Takad Zəŋ bay məbaray mis ni
(Meciya 14.1-12 ; Lək 9.7-9)*

¹⁴ Nahkay mis təbu təzlapaki ka Yezu gwar eley gwar eley do dek. Təbu təzlapaki nahəma, bay *Erot ecia pakama gatay ya ti tədəm na. Adaba mis ndahan tədəm Yezu ti naŋ Zəŋ bay məbaray mis ni, àməta mək àŋgaba e kisim ba. Tədəm agray

* **6:11** Mətukkaba haɗ ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

zlam magray ejep tata ti adaba angaba e kisim ba.
¹⁵ Mis ndahan ti ni tadam nan Eli bay mahangaray
 *pakama ge Melefit ni. Mis ndahan keti tadam
 nan bay mahangaray *pakama ge Melefit akada ga
 nday ya ti ahaslani ni. ¹⁶ Erot ara ecia pakama
 nana zla nahama, adam ahkado : « Nan ti Zen bay
 mabaray mis ni. Nèkelkia ahàr a, nihi ti angaba e
 kisim ba. »

¹⁷⁻¹⁸ Bay Erot adam nahkay ti azuhva zlam ya
 agravu ni. Zlam gani nihi : Erot azafana Erodiyat
 wal ge Filip a ; Filip ti wur ga man ga Erot. Ara
 aza wal na ti Zen bay mabaray mis ni ahi ahkado :
 « Kazafana wal ka wur ga muk a ti awasl. » Zen ara
 ahia ma nahkay ti bay Erot nakan ahi ana ndam
 gayan tagas nan, twal, tafiya a dangay vu, mak
 tagray nahkay. ¹⁹ Erodiyat nakan ara ecia ma ge Zen
 na ti awayay ti epi Zen ke eri do simiteni, awayay
 akad nan. Ay ti esliki do, ²⁰ adaba bay Erot agrafana
 angwaz ke Zen a, asera Zen ti mis jireni, agudar zlam
 do. Nahkay Erot awayay ti maslana agri arana ba.
 Awayay mabi slimi ana pakama ge Zen ya ti adam
 ni ; ara ecia ti ahli ahàr sawan.

²¹ A vad nahan Erodiyat nakan angatfana evid a.
 Ka fat nani Erot agray wumari ge miwivu gayan ;
 azalakabu ndam ga ngumna gadakani, gadakani ga
 ndam slewja gayan akaba ndam ge elimeni ga
 had *Gelili ni. ²² Ka ya ti nday tabu tazum zlam
 nahama, wur ga Erodiyat dahalayani ahurkiviyu ka
 tay, mak ahabay ke meleher gatay. Ahabay nahkay
 ti, habay gayan ni egia eri ana bay Erot a, egia
 eri ana mis ya ti azalakabu tay na daya. Egia eri
 ana tay a nahkay ti bay ni ahi ana wur dahalay

ni : « Hindifua ere ye ti nak kawayay na ti nəvuk. »
²³ Àmbadī dək, àhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni, ku tamal kawayay telma ga haď ya nəgur ni day nəngu ni, nəvuk. » ²⁴ Eslini wur dahalay ni àhəraya, àrəkioru ka mənani Erodiyət, àhi ahkado : « Nihindifina mam ? » Mənani nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Ru kəhi nahəma : “Nawayay ahər ge Zeŋ bay məbaray mis ni.” » ²⁵ Nahkay wur dahalay ni àcuhwakibiyu ka bay nakəŋ, àhi ahkado : « Nawayay ti kəvu ahər ge Zeŋ bay məbaray mis ni nihi həya, təfukibiya ka paranti a ! » ²⁶ Bay ni àra ěcia pakama ga wur na ti àhəlia ahər a. Akaba nani dək, àwayay mekeli ere ye ti èhindiliŋ ni do, adaba àmbadia ana wur na kè meleher ge mis na. ²⁷ Nahkay əslər bəlan ga ndam slewja gayan ni həya ti mōru mēkelkibiya ahər ge Zeŋ nakəŋ a. Eslini zal slewja ni òru a ahay ga daŋgay ni vu, èkelkibiya ahər na, ²⁸ əzibiyu ka paranti, àvi ana wur dahalay ni. Wur dahalay ni mək əzikaboru ana mənani. ²⁹ Ndam maďəbay Zeŋ ni tàra ticia ma gana ti tòru təzay kisim gani, təfiyu e mindiviŋ vu.

*Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
 (Meciyə 14.13-21 ; Lək 9.10-17 ; Zeŋ 6.1-14)*

³⁰ A vad nahan ndam *asak ga Yezu ni təsləkabiya ka məlan ya ti Yezu əsləroru tay na. Tàra təsləkabiya ti tənğəhadibaba ere ye ti təgrabiyu na, akaba ere ye ti təcəhibiyu ana mis na dək. ³¹ Ka ya ti nday təbu eslini ni ti mis ya ti tərəkia ka tay a ni akaba ya ti təsləka ni dal-dal əsaďay ; nahkay Yezu akaba ndam maďəbay nan ni zlam məzumani tekeďi tənğətfəŋ ahar ndo. Eslini Yezu àhi ana ndam maďəbay nan ni : « Dəguma

mədəgum a huđ gili vu, ti kâpəsumaba gəzit, do ni ti ahəmamam. » ³² Nahkay təcəliyu a *slalah ga yam vu, təbu tasləka takoru a huđ gili ni vu ti ³³ mis dal-dalani ni tîpia tay a, təsərikia zuh ana tay a, mək mis ga kəsa ga hađ ni dek təcuhworu àna asak ka məlan ya ti nday takoru ni. Wudaka Yezu akaba ndam madəbay nan ni tînjiyu ti mis ni təngasva eslina àndava.

³⁴ Ka ya ti Yezu àhəraya a slalah ga yam ni ba nahəma, èpi ti mis ni eslina vir-vir. Nan nakəŋ mis ni tèsia cicihi a, adəba èpi tay ti àhi ana ahər nday akada ga təmbəmbak ya ti bay majəgay tay àbi ni. Nahkay ti èzliri ana macahi zlam ana tay kay. ³⁵ Àra àpəskia kay ti ndam madəbay nan ni tərəkia, təhi ahkado : « Leli hi ti a huđ gili bu, sarta day àbi va bi. ³⁶ Hi ana mis ni tāsələka, tôru a kəsa gərgərani ni vu ahkay do ni tôru a ahay ge mis ye e gili ni vu, tādəboru zlam məzumani. » ³⁷ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Lekələm lekələmeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Kawayay ti môru măsəkumibiyu *dipen ana mis dambas-dambasani ni ti təzum aw ? Singu gani agray jik diŋ diŋ cə emiteni ti əsaəbay do waw ? » ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « Ŋgakaday, dipen əfəŋ kə kəli ti ehimey ? Dəgum, kəmənjumiyu day. » Nday nakəŋ təmənjiyu. Tàra təmənjiya ti təhi ahkado : « Dipen àbu nday zlam tàkivu kilif cə cilin. » ³⁹ Yezu àhi ana tay : « Humi ana mis ni ti tèdevu tənəhada njəlukluk ke kəzir mífəni hina. » ⁴⁰ Nahkay ti tənəhadəkabá njəlukluk : mis diŋ diŋ, ndahan ti ni kru kru zlam kru kru zlam. ⁴¹ Eslini Yezu

nakəŋ àhəl dipen zlamani ni tàkivu kilif cœeni ni, àmənjoru e melefīt vu, àgri səsī ana Melefīt. Àra àgria səsī a ti èsekaba dipen na, mək àbi ana ndam madəbay naŋ ni ti tīdi ana mis ni dek. Èdikivu kilif cœeni ni ana tay dek daya. ⁴² Mis nakəŋ dek təzum, təzum, tərəhkaba. ⁴³ Kələn gani təcakalakabu mægəjəni ge dipen ni akaba ge kilif ni, tərəhvù hətək kru mahar cə àna naŋ. ⁴⁴ Mis zawalani ya ti təzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam.

*Yezu asawadaki ka ahàr ga yam
(Meciyu 14.22-33 ; Zeŋ 6.15-21)*

⁴⁵ Ka gani nani ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni təcəliyu a *slalah ga yam vu, tōru kama gayan hayaŋ ke ledi ga dəluv ni gwar a Beceyda, day kwa ti naŋ naŋani aməhi ana mis ni ti tèdevu, tāsłaka. ⁴⁶ Tàra tèdeva akaba mis na ti Yezu nakəŋ àcəloru a həma vu ga mahəŋgalay Melefīt. ⁴⁷ Məlan àra èdīza ti ndam *madəbay Yezu ni nday təbu ka ahàr gatay a slalah ga yam ni bu e kidīŋ ga dəluv ni bu. Yezu ti ni naŋ ka dən-dən naŋ bəlan. ⁴⁸ Àmənjoru ti ndam madəbay naŋ ni təbu tagaroru slalah ga yam ni ga njəda, təcakoru daliya àsabay adaba aməd àbu ahəŋgarbiyu tay kələn. Də gwendeli-gwendeli ti naŋ nakəŋ àrəkioru ka tay, asawadakioru ka ahàr ga yam ni njuwan-njuwan. Awayay asafəŋa divi kà tay a wudak. ⁴⁹ Nday nakəŋ tàra tìpia naŋ a, naŋ àbu asawadaki ka ahàr ga yam nahkay ti, tədəm maslaŋa àmbavakiva ka tay a, tədəgi ana zlahay. ⁵⁰ Nday dek tìpia naŋ a ti tàgra aŋgwaz a àsabay. Ay naŋ nakəŋ àhi ma ana tay həya, àdəm : « Zum njəda, nu timey. Aŋgwaz

àwər kuli ba. » ⁵¹ Eslini àhurkiviya ka tay a slalah ga yam ni vu. Àra àhurkiviya ka tay a ti aməð ni day àmbrəŋ makəzlani həya. Ere ye ti àgravu ni dek ti àgria ejep ana ndam madəbay naŋ na dal-dal. ⁵² Zlam ga Yezu ya àgray àna *dipeŋ ni adafaki njəda gayan gəðakani, ay ndam madəbay naŋ ni təsər do ; majalay ahər gatay àhəciyu.

*Yezu ahəŋgaraba mis ka hað Zenizaret a
(Meciya 14.34-36)*

⁵³ Ka ya ti təsləka təhəra dəluv na àndava ni ti, nday ka dəŋ-dəŋ ka hað Zenizaret. ⁵⁴ Eslini təhəraya a *slalah ga yam ni ba. Tàra təhəraya ti mis ga hað nani təsəra Yezu a həya. ⁵⁵ Tàra təsəra naŋ a ti tàcuhworu a kəsa ga hað ni vu dek, təhəlibiyu ndam ga arməwər ka slalah ka məlan ya tədəm naŋ naŋ əvu ni. ⁵⁶ Ka məlan ya ti Yezu ənjəa ni lu, ku e gili, ku a kəsa ci6-ci6eni bu, ku a kəsa gəðakani bu ni ti mis təhəlibiyu ndam ga arməwər, tabəhaði e mite bu. Təgri kam-kam ti mis nday nani ya təbesey do ni tɪnjifiŋ kà ma ga azana gayan ni ciliŋ. Nday ya ti tɪnjifiŋa ni dek tənɣaba.

7

*Ma ga ndam ya ahaslani ya təcahi ana mis ni
(Meciya 15.1-9)*

¹ A vad nahan mis ndahan e kiðin ga ndam *məsər Wakita ge Melefīt ni bu ticikbiyu a Zeruzalem. Tàra tɪnjia ti təcakalafəŋvu kà Yezu akaba ndam *Feriziyeŋ. ² Eslini tɪpi ndam *madəbay Yezu ndahan ni 6al, təzum zlam ti təbarakaba ahar àna divi gana day do. Tàra tɪpia nahkay ti tədəm : « Təzum zlam ahar gatay ni

*njəlatə do. » ³ Təḏəm nahkay ti adaba ndam *Zəde dek, ahar gəḏəkani nday Feriziyeṇ ni, təzum zlam wudaka nahəma, tabarakaba ahar əna divi gana day. Tagray nahkay ti adaba təgəskabá divi ga ndam gəḏəkani gatay ya ahaslani na. ⁴ Ku tamal təsləkabiya a gosku ba nəngu ni, tɪnjia a magam a ti wudaka təzum zlam ti tabaray əna divi gani day. Zlam ndahan kay ya təgəskabu ni təbu tagray gərgəri : ku hijiyem gatay day tabarafəṇa lala, ku mandaray nəngu ni, ku misek ga ara gatay day tabarafəṇa əna divi gana akada ga ndam gəḏəkani gatay ya təgray ahaslani ni.

⁵ Nahkay ndam Feriziyeṇ akaba ndam məsər Wakita ge Melefit nakəṇ tihindi Yezu, təhi ahkado : « Ndam məḏəbay kur ni təgəskabu magray zlam akada ga ata bəṇ geli ya ahaslani təḏəfiki ana leli ni do, təzum zlam əna ahar njəlatani do ni ti kamam ? » ⁶ Yezu əhəṇgrifəṇ ana tay : « Lekələm kawayum ti mis təḏəm lekələm ndam jireni, ay ti lekələm ndam jireni do ! Melefit əḏəma ma sulumana a wakita ga bay mahəṇgaray pakama gayan Izayi ni ba. Pakama gayan ya ti əḏəm ni, əḏəmki ti ke kəli. Əḏəm ahkado :

“Mis hini tazləbay nu əna ma ciliṇ, təjalaku ahər do simiteni.

⁷ Tazləbay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya təcahay ni ti ka mawayay ge mis ciliṇ, do ni ti ka mawayay goro do.” * »

⁸ Yezu əhi ana tay keti : « Lekələm ti kəmbərəṇum Divi ge Melefit ya əbu məbəkiyani a Wakita gayan bu ni, kəgəsumkabu ma ge mis ya ahaslani ya

* 7:7 Izayi 29.13.

tàcahi ana kùli ni sawaŋ. » ⁹ Àhi ana tay keti :
 « Àbɛlay ! Kàmbrɛɲuma *Divi ge Melefit na, adaba
 kawayum məbi slimi ana manjəhad ga ndam
 gekuli ya ahaslani ni zla do waw ! ¹⁰ Bay Melefit
 àdɛm a wakita ge Məwiz ya àbəkɛni bu : “Ngwioru a
 had ana ata buk ata muk.” † Àdɛm keti : “Bay ya ti
 endivi bɛɲani ahkay do ni mɛɲani nahəma, tâkadà
 naŋ a.” ‡ ¹¹ Ay lekulum zla ti kəɖəmum ahkado :
 “Maslaŋa nahaŋ esliki məhiani ana bɛɲani ahkay
 do ni ana mɛɲani : Ere ye ti akal nu nəjənaki
 kur àna naŋ ni ti korbaŋ : korbaŋ ti sədaga ge
 Melefit.” ¹² Maslaŋa nani tamal àdɛma ma nahkay,
 mək àjənaki ata bɛɲani ata mɛɲani va do ni ti,
 kəɖəmum àbɛlay. ¹³ Lekulum kəgrum nahkay ni
 ti kàmbrɛɲuma pakama ge Melefit nana pəsak.
 Kàmbrɛɲuma ti kəfumviyu pakama gekuli ya kac-
 ahum ni a mələŋ gani vu huk. Kəbum kəgrum
 zlam ndahaŋ kay akadà nani daya. »

Zlam ya ti tagray mis « njəlatani do » ni

¹⁴ Yezu àra àhia pakama ana tay a nahkay
 nahəma, àzalakabu mis kayani ni keti, àhi ana tay :
 « Lekulum ɖək bumi slimi ana pakama goro ya
 nəɖəm ni, ti kícum lala. ¹⁵ Ere ye ti a dala bu,
 ahuriyu a huɖ ge mis vu ni ti agray naŋ “*njəlatani
 do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslaŋa gani adɛm àna
 ma gayaŋ ni day kwa ti agray naŋ “njəlatani do.”
 [¹⁶ Tamal slimi àfəŋ kè kuli ge mici zlam nahəma,
 cum !] »

¹⁷ Kələŋ gani Yezu àhəɖəkfəŋa kè mis dal-dalani
 na, cak òru àhuriyu a ahay vu. Eslini ndam

† 7:10 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16. ‡ 7:10 Mahərana 21.17.

madəbay naŋ ni tìhindifiŋa ma *gozogul gayan ya àhi ana mis na. ¹⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Lekələm day kəsərum zlam do waw ? Nədəm nahəma, ŋgay ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huɗ ge mis vu, agudar naŋ akaba agray naŋ “nɲəlatani do” ni àbi ti kicəm do waw ? ¹⁹ Adaba àhuriyu a məbəruf gayan vu do, ahuriyu ti a huɗ vu cilin, mək tətəhiyu azay gani e dɔgzey vu. » Yezu àdəm nahkay ti àdəm zlam məzumani dək nɲəlata. ²⁰ Àdəm keti : « Ere ye ti ahəraya a məbəruf ge mis ba ni ti, nani day kwa ti agudar naŋ, agray naŋ “nɲəlatani do.” ²¹ Adaba zlam magudarani dək ahəraya ti a məbəruf ge mis ba : tɔjalaki ahàr ka zlam magudarani, tagray mesəwehvu, tigi akal, tabazl mis, ²² tagray hala, zlam ge mis egi eri ana tay, tagray cufay, tagosay mis, tici slimi do, tagray solu, təsivu ana mis, tiji zlabay, endisl àniviyu ana tay bi. ²³ Zlam nday nani dək ti zlam magudarani, tahəraya a məbəruf ge mis ba. Tàhəraya ti tagudar naŋ, tagray naŋ “nɲəlatani do.” »

*Wal nahan naŋ wur Zude do afəki ahàr ka Yezu
(Meciyə 15.21-28)*

²⁴ Yezu àsləkaba eslina, òru ka haɗ ga kəsə Tir. Òru ènɲə ti àhuriyu a ahay vu afa ga maslaŋa nahan, mək ànɲəhaɗ eslini. Awayay ti mis təsər mələŋ gayan ya naŋ naŋ àvu ni ba. Akaba nani dək mis tàra təsəra mələŋ gana sawan. ²⁵⁻²⁶ Nahkay ti wal nahan àbu, naŋ wur Zude do, naŋ wur Fenisi ga haɗ Siri. Wur gayan dahalayani àbu, seteni àniviyu. Wal nakəŋ àra ècia tɔbu tɔzlapaki ka Yezu nahəma, àrəkia huya. Àra ènɲia ti àbəhaɗi mirdim

grik, meleher ndiɓ ana haɗ, àhi ana Yezu : « Kam-kam, gariaba seteni ana wur goro na ti. » ²⁷ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana wal ni, àhi ahkado : « Mbrəŋ bəza t̄əzum zlam t̄ərəh, do ni ti t̄əzafəŋa zlam məzumani ga bəza, tizligioru ana kərá ti àbəlay do. » ²⁸ Mək wal nakəŋ àdəm : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ga bəza ya tadəgoru a huɗ ga məlaŋ məzumki zlam vu ni ti ku kərá day tapalaba, t̄əzum timey. » ²⁹ Yezu àra ècia ma ga wal na ti àhi : « Kəhəŋgrufəŋ nahkay nahəma, seteni ni àsləkiaba ana wur gayak na àndava. Ru a magam. » ³⁰ Nahkay wal nakəŋ àsləka. Òru ènjəa a magam a ti àdi ahàr ana wur gayəŋ dahalayani ni mandəhadani bəlahə ka slalah. Seteni ni àsləkiaba ededīŋ a.

Yezu ahəŋgaraba zal makwaya ya ti àdəm ma lala koksah na

³¹ Yezu nakəŋ ka haɗ ga kəsa Tir na, òru a kəsa Sidon vu. Àsləka eslina ti òru ka haɗ *Kəsa Kru, mək àŋga gwar ka dəluy Gelili a. ³² Àra ènjia eslina ti mis t̄əzibiyu zal makwaya nahan, àsər mazlapani lala koksah. Tàra t̄injia àna naŋ a ti t̄ahəŋgalay Yezu, t̄əhi : « Kam-kam, fəki ahar gayak ka naŋ hini ti m̄əŋgaba, m̄ici slimi, m̄əzlapay lala ti. » ³³ Nahkay ti Yezu nakəŋ àzaba naŋ a cak e kiɗīŋ ge mis dal-dalani ni ba. Ka ya ti nday t̄əbu ka ahàr gatay ni ti àbiviyyu weleher e slimi vu cecəeni. Ahəliaba weleher na ti ètifa esliɓ a, ènjiifīŋ kà arəd ; ³⁴ mək àmənjoru e melefīt vu, àsuf yah, àhi ana zal nakəŋ : « Efata. » Awayay adəmvaba : « Zləkvaba. » ³⁵ Eslini slimi ga zal nakəŋ àzləkvaba, èci slimi lala hūya. Arəd gayəŋ ni day ègigiri va do,

azlapay lala. ³⁶ Yezu àra àhəŋgaraba maslaŋa nana ti àhi ana tay : « Kəhumi ere ye ti nəgray ni ana maslaŋa ba. » Ay ba Yezu àhi ana tay « Kədəmum ba, » nday ti ni ticiiki do, ba tədəmoru sək sawaŋ. ³⁷ Nahkay ere ye ti àgray ni àgria ejep ana mis a dal-dal. Tədəm ahkado : « Ere ye ti agray ni dek àbəlay àsaɓay. Ahəŋgaraba ndam makwaya, tici slimi. Ahəŋgaraba ndam ya ti təzlapay koksah na daya, təzlapay lala. »

8

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu faɗ (Meciyu 15.32-39)

¹ Ka gani nani nahəma, mis kay tərəkia ka Yezu a keti. Nday təbu eslini akaba naŋ ti zlam məzumani day àfəŋ kà tay bi. Eslini Yezu àzalay ndam mədəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : ² « Mis nday hini təsu cicihi dal-dal, adaba vad mahkər hi leli məbu akaba tay, zlam məzumani day àfəŋ kà tay va bi. ³ Tamal nəhi ana tay “Sləkuma” mənjdə məvi zlam məzumani ana tay nahəma, njəda amələfəŋ kà tay ka ahər divi ga masləkana bi, adaba mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu təsləkabiya ka mələŋ driŋena. » ⁴ Ndam mədəbay naŋ ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Leli dek ahalay a huɗ gili hini bu ni ti, təhəlibiyu *dipen ana tay tərəh àna naŋ dek ti eley ? » ⁵ Eslini Yezu nakəŋ ehindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Dipen àfəŋ kə kəli ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ : « Àfəŋ kə leli adəskəla. »

⁶ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənjuhada a ga had a. Tàra tənjuhada ti àhəl dipen adəskəlani ni, àgri səsɪ ana Melefɪt. Àra àgria səsɪ a ti èsekaba dipen

na, àbi ana ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay : « Dumi ana mis ni dek. » Nahkay ndam madəbay naŋ nakəŋ tidi ana mis dal-dalani ni dek. ⁷ Kilif ci6-ci6eni təfəŋ kà tay gəzit daya. Yezu àgraki səsɪ ke kilif ni, mək àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Dumikivu ana tay. » ⁸ Mis nakəŋ dek təzum, tərəha àna naŋ a. Təcakalaviyu məgəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvù hətək adəskəla àna naŋ. ⁹ Mis ya təzum zlam eslini ni ti agray mis dəbu fad. Kələŋ gani Yezu nakəŋ àhi ana mis ni təsləka. ¹⁰ Mis ni tərə təsləka ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təcəliyu a *slalah ga yam vu həya, tòru ka həd Dalmanuta.

Ndam Feriziyeŋ təhi ana Yezu mǎgraya zlam magray ejep a
(Meciya 16.1-4)

¹¹ Yezu naŋ àbu eslini ti ndam *Feriziyeŋ nda-haŋ tərəkia, təbu tagray gejewi akaba naŋ. Tagrak-abá gejewi a nahkay ti tawayay tatəkar naŋ ti mǎgudar zlam, təhi : « Griaya ere ye ti mǐpi day-day ndo na ana leli a, ti mǎsər ere ye ti kagray ni kagray ti àna njəda ge Melefit. » ¹² Yezu nakəŋ àra ècia ma gatay na ti àdi ana njidey a gugum vu. Àhi ana tay : « Ndam ye e hini vu ni ti tihindi ere ye ti tǐpi day-day ndo ni ti kamam ? Nəhi ana kǎli nahəma, ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana ndam ye e hini vu ni do simiteni. » ¹³ Eslini àmbərbu tay ndəbak, àcəliyu a *slalah ga yam ni vu, təsləka akaba ndam madəbay naŋ na, tòru gwar ke ledi ga dəluv ni.

Miwisiŋ ga ndam Feriziyeŋ akaba ga Erot
(Meciya 16.5-12)

14 Nday tàbu takoru àna *slalah ga yam ni ti ndam *maḍabay Yezu nakəŋ təhəl *dipen ndo, àgəjazlkia ahàr ka tay a. 15 Eslini ti Yezu àhi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisiŋ ga ndam *Feriziyeŋ ni akaba ga ndam ga bay *Erot ni. » 16 Nahkay təzlapay e kiḍiŋ gatay bu, təḍəm : « Àḍəm nahkay ti adaba dipen àfəŋ kè leli bi palam. » 17 Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay : « Dipen àfəŋ kè kəli bi ni ti kəḍəmum kamam ? Kicəm ma goro ni do, kəsərum do kekilenja waw ? Kàwayum micəmeni do zla tək ahəmamam ? 18 Eri gekəli ni ti kipəm divi àna naŋ do waw ? Slimi gekəli ni day kicəm slimi àna naŋ do waw ? Ere ya nàgray ni ti kəsərumki va do waw ? 19 Ka ya ti nəsikaba dipen zlamani ana mis ḍəbu zlamani na ti, məgəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ : « Hətək mərəhvani kru mahar cə. » 20 Àḍəm keti : « Ka ya ti nəsikaba dipen adəskəlani ana mis ḍəbu fadani na ti, məgəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ : « Hətək mərəhvani adəskəla. » 21 Àhi ana tay keti : « Kekilenja kicəm do waw ? »

Yezu ahəŋgaraba zal wuluf a

22 Yezu akaba ndam maḍabay naŋ ni tòru a Beceyda. Tòru tinjəa ti mis ndahan təzibiyyu zal wuluf, mək təgri kam-kam ana Yezu ti mīnjifiŋ, ti zal nani mənğaba. 23 Nahkay Yezu nakəŋ adafəŋa ahar kà zal nakəŋ a, tata àzoru naŋ cak àfəŋ kà kəsa. Tòru tinjəa eslina ti ètifikiyyu esliḍ ke eri, mək àbiki ahar ke eri, èhindifiŋa ma, àhi : « Kəbu kipi divi aw ? » 24 Zal wuluf nakəŋ èzeftəba ahàr a, àḍəm : « Nəbu nipi mis

zɔ-zɔ kədəm mənɣəhaf, ay ti nday tɔbu tɔsawaday. »
²⁵ Eslini Yezu nakən ɔbiki ahar ke eri keti. Ȧra Ȧbikia ahar na ti zal wuluf ni Ȧhɔlkaba eri a, Ȧngaba, epi divi lala. ²⁶ Yezu Ȧhi : « Slɔka, ru a magam. Kaslɔka nihi nahɔma, kɔru gwar a kɔsa vu ba. »

Piyer Ȧdɔm Yezu ti nan Krist Bay gɔɔakani ya amara ni
(Meciɣu 16.13-20 ; Lɔk 9.18-21)

²⁷ A vad nahan, Yezu akaba ndam madɔbay nan ni tɔbu taslɔkaba a kɔsa ciɔ-ciɔeni ya tɔbu kɔ gɔvay ga Sezare ge Filip na. * Ka ahɔr divi zla ti Ȧhindifiɔa kɔ tay a, Ȧhi ana tay : « Mis ti tɔdɔm nu ti nu way ? » ²⁸ Tɔhɔngrifɔn, tɔhi ahkado : « Tɔdɔm nak Zen bay mɔbaray mis ni, mis ndahan tɔdɔm nak Eli, mis ndahan ti ni tɔdɔm nak bilin ga ndam ya tɔhɔngaray *pakama ge Melefit ahaslani ni. »
²⁹ Eslini nan nakən Ȧhindifiɔa ma kɔ tay a, Ȧhi ana tay ahkado : « Lekulɔm ti, kɔdɔmum nu ti nu way ? » Piyer Ȧhɔngrifɔn, Ȧhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gɔɔakani ya Melefit Ȧslɔrbiyu ni. » ³⁰ Yezu nakən Ȧra Ȧcia ma ge Piyer na ti Ȧlɔgi ana tay, Ȧdɔm ahkado : « Iy nahkay. Ay ti kɔdɔfumi nu ana maslan ba simiteni. »

Yezu Ȧdɔm amɔmɔt mɔk amɔngaba e kisim ba
(Meciɣu 16.21-28 ; Lɔk 9.22-27)

³¹ Eslini Yezu Ȧnjɔki ka macahi zlam ana ndam madɔbay nan ni. Ȧhi ana tay : « Ahɔr Ȧdɔm nu *Wur ge Mis nȦcakay daliya dal-dal. Nday gɔɔɔakani ni, gɔɔɔakani ga ndam *mɔngalabakabu mis

* **8:27** Sezare ge Filip ti kɔsa gɔɔakani. Ȧfɔkad kɔsa gani nani ti bay Filip.

akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakaɗ nu. Mək a huf ga vad mahkərani bu ananɗaba e kisim ba. » ³² Àhi ana tay vay-vay, do ni ti èmbriɗi ana tay ndo. Piyer àra ècia ma gayan na ti àzaba nan e kidin gatay ba cak, àlégiki ka pakama gayan ni. ³³ Ay Yezu àmbatkibiyu ma ka ndam madəbay nan ni tuwəli, àlégì ana Piyer bilegeni, àdəm : « *Seteni, sləkafua, ru drin ! Majalay ahàr gayak ti akada ge Melefit ni do, kajalay ahàr ti akada ge mis hihirikenì ni. »

³⁴ Eslini ti mis təbu kay macakalavani. Nahkay Yezu àzalay tay akaba ndam madəbay nan ni. Tàra tinjikia ti àhi ana tay ahkado : « Tamal mis awayay madəbay nu nahəma, ahàr àdəm məmbrən ere ye ti awayay ni, ku tamal təgri daliya, *tadarfən nan kà təndal nəngu ni mîbesey. Tamal mis awayay madəbay nu ti mągray nahkay. ³⁵ Maslanə ya ti àdəm ajəgur sifa gayan, awayay àmət ba ni ti emiɗin. Maslanə ya ti emiɗin sifa gayan azuhva nu akaba *Ma Məweni Sulumani ni ti aməjəgur sawan, aməmət day-day do. ³⁶ Tamal mis àngəta elimeni ga duniya na dek mək èjina sifa gayan a ti, elimeni gani aziaya mam ? ³⁷ Emiɗina sifa gayan na ti, aməngət mam ga məmbani àna nan mam ? ³⁸ Mis ye e hini vu ni təawayay Melefit va do, tagudar zlam dek. Nu Wur ge Mis ti anara àna njəda ga Baba goro akaba məslər gayan *njəlatani ni. Tamal maslanə anɗwaz awər nan kə meleher ge mis, adəm nan mis goro do, àsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka fat ya ti anara ni anədəm nan mis goro do. »

9

¹ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma ; e kidin̄ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahan̄ atəmət ti etipia *Məgur ge Melefit a day ; ka sarta gani nani ti Melefit aməgur zlam dek àna njəda gayan̄. »

Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam madəbay nan̄ ni

(Meciyə 17.1-13 ; Lək 9.28-36)

² Vad̄ muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zen̄, àhəloru tay ka ahàr ga həma zəbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu cilin̄. Tòru tin̄jua ti vu ga Yezu ni àmbativa e eri va ana tay nahan̄ a, ³ azana gayan̄ ka vu dek ègia bəd-bəd talla. Ahəlabə eri a vərut ; bəd-bəd gani àtama bəd-bəd ga azana ge mis na dek àna tallana. ⁴ Eslini tìpioru Eli nday ata Məwiz, nday təbu təzlapay akaba Yezu. ⁵ Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, leli məbu ahalay ti àbəlay. Mara mivicey ahay mahkər, bəlan̄ gayak, bəlan̄ ge Məwiz, bəlan̄ ti ni ge Eli. » ⁶ Àsər ere ye ti adəm ni do, adaba an̄gwaz àwər tay dal-dal. ⁷ Eslini məgudun̄gudun̄ àhərkiaya ka tay a, an̄gah tay. Dəngu ga maslan̄a àhənday a məgudun̄gudun̄ ni bu, adəm : « Nan̄ hini ti wur goro, nawayay nan̄ dal-dal. Gəsumiki pakama gayan̄ ! » ⁸ Eslini həya ndam *madəbay Yezu ni tēhelin̄ eri, tìpi maslan̄a nahan̄ ndo, si Yezu nan̄ bəlan̄ akaba tay cilin̄.

⁹ Nday təbu təndaya ahàr a həma ni ba ni ti Yezu nakən̄ àhi ana tay : « Kəngəhadūmi ere ye ti kípəm ni ana maslan̄a ba, si nu *Wur ge Mis anan̄gaya e kidin̄ ga ndam evid̄ ba kwa. » ¹⁰ Nday nakən̄

tàgəskabá pakama gayan̄ ya ti àhi ana tay na. Ay ti tàgray gejewi e kidīn̄ gatay bu, tādəm : « Pakama gayan̄ ya ti àdəm aman̄gaya e kidīn̄ ga ndam evid̄ba ni ti, awayay adəm ti mam ? » ¹¹ Nahkay tihindifiṇa ma kà Yezu a, tàhi ahkado : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tādəm wudaka *Krist *Bay gəḍakani ya amara ni eminjia ti, ahàr àdəm Eli amara day ti kamam ? » ¹² Yezu nakəṇ̄ àhəṇgrifəṇ̄ ana tay, àdəm : « Eḍedīn̄ Eli ara, aslamalakabu zlam dek day. Ay ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm Wur ge Mis amacakay daliya kay, mis atədəm nan̄ mis masakani àsər araṇa do. Melefit àdəm nahkay ti kamam ? » ¹³ Ay nəhi ana kuli nahəma, Eli ti àra àndava. Àra ti, mis təgria ere ye ti nday tàwayay na dek, akada ga pakama ge Melefit ya àdəmki na. »

*Yezu agariaba seteni ana wur nahan̄ a
(Meciyu 17.14-21 ; Lək 9.37-43a)*

¹⁴ Tara tinjikiva ka ndam *madəbay Yezu ndahan̄ na wudak ti tīpi mis dal-dalani kay tēveliṇa tay a. Eslini ndam *məsər Wakita ge Melefit tēbu bi-legeni, tagray gejewi akaba tay. ¹⁵ Mis dal-dalani ni t̄ara tīpeya Yezu a nahəma, nday dek tādəm : « A ! Yezu ènjia, » mək nday dek tàcuhwakioru, təgri sa. ¹⁶ T̄ara təgria sa àndava ti Yezu nakəṇ̄ èhindifiṇa ma kà ndam madəbay nan̄ na, àhi ana tay : « Lekulam kəbum kəgrumkivu gejewi akaba tay ti ka mam ? » ¹⁷ Eslini maslaṇa nahan̄ e kidīn̄ ge mis dal-dalani ni bu àra ècia ma ga Yezu na ti àhəṇgrifəṇ̄, àhi ahkado : « Məsi, nəzukbiya wur goro a. Seteni àniviyu, àzlapay koksah. ¹⁸ Seteni ni agəs nan̄ ku eley eley do dek, azəgaḍ nan̄ ka

haɗ. Nahkay wur ni guzləbuc krup-krup a ma bu, ahəpəɗkabu aslər krəɗ-krəɗ, vu gani deɗ ekəli kɛc. Nəhi ana ndam maɗəbay kur ni ti tɔgariaba, ay ti tislɪki ndo. » ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Lekələm ye e hini vu ni ti kəfumki ahàr ke Melefit do. Nu ananjàhaɗkaŋgaya akaba kəli aw ? Nu eneɓesi ana kəli kaŋgaya waw ? » Mək àhi ana tay : « Zumubiya wur nana nimi. » ²⁰ Nahkay tɔzibiyu. Seteni ni àra èpia Yezu a ti àdaɗay wur ni kay kay, mək wur ni àdəɗ, èji daɓay ka haɗ, guzləbuc krup-krup a ma bu. ²¹ Eslini Yezu èhindifiŋa ma kà bəŋ ga wur na, àhi ahkado : « Ere gani àgəs naŋ ti ku ananaw ? » Àhəŋgrifəŋ àhi : « Agray naŋ kwa e gəziteni vu. ²² Sak kay seteni ni èzligia naŋ a aku va, èzligia naŋ a yam va, awayay mijin naŋ. Ay ti tamal kisliki nahəma, jənaki leli, məsuk ciciha ti. » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kəɗəm “Tamal kisliki” ti kəɗəm kamam ? Bay ya ti àfəkia ahàr ke Melefit a ni ti Melefit esliki məgri zlam weley weley do deɗ tata. » ²⁴ Eslini bəŋ ga wur ni àzlah huya, àɗəm : « Nəfəkia ahàr a. Ay ti məfəki ahàr goro ni àhəca, jənaki nu ti nəfəki ahàr àkivu. »

²⁵ Nday təbu eslini ti mis ndahan kay tərəkia ka tay a. Yezu àra èpia tay a ti àzlacaki ke seteni ni, àhi : « Seteni ya agray mis ti bay gani àzlapay koksah akaba èci slimɪ koksah ni, nəhuk nahəma : Həraya a wur hini ba. Kàhəraya ti kəŋgwiviyu va ba. » ²⁶ Seteni ni àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti àdi àna zlahay, àdaɗay wur ni kay kay, mək àsləkiaba. Àra àsləkiaba ti wur ni ègia kəɗəm kisimeni. Nahkay ti mis kay təɗəm ahkado : « Àməta. » ²⁷ Ambatakani do àmət ndo ; Yezu àzay ahar gani èzefteba naŋ a,

mək wur ni ècik jik.

²⁸ Kələŋ gani Yezu òru ènjua a magam a ti, ndam madəbay naŋ ni nday ka ahàr gatay tìhindifiŋa ma, tēhi : « Leli mìsliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam ? » ²⁹ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Seteni akada nday nani nahəma, tamal ti kàhəŋgalay Melefít ndo ni ti tàsləkiaba ana mis a koksah. »

Yezu àdəm keti aməmət mək aməŋgaba e kisim ba (Meciyu 17.22-23 ; Lək 9.43-45)

³⁰ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tàsləka ka mələŋ nana, tēbu tasləkaba ka haď *Gelili a. Yezu àwayay ti mis təsər mələŋ gatay ya takoru ni ba, ³¹ adaba naŋ àbu acahi zlam ana ndam madəbay naŋ ni. Àhi ana tay : « Atədəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu, tara takad nu. Atakada nu a ti, vad mahkər amagra ti anəŋgaba. » ³² Pakama ga Yezu ya àdəm ni ti ndam madəbay naŋ ni ticiaba ndo. Ay aŋgwaz àgrafəŋa tay ge mihindifiŋa ma.

Gəđakani ya àtam mis ndahan ni ti way ? (Meciyu 18.1-5 ; Lək 9.46-48)

³³ Tòru tìnjua a Kafarnahum a ti tēhuriyu a ahay vu. Eslini Yezu àhi ana tay : « Kəgrumbiyu gejewi e divi bu kwa enekwiŋ ti àki ka mam ? » ³⁴ Nday nakəŋ te-te, adaba e divi bu ni ti tēdəm ahkado : « Məsərkaba, gəđakani e kidiŋ geli bu ya àtam leli ni ti way ? » ³⁵ Eslini Yezu nakəŋ ànjəhad digəs, mək àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni, àhi ana tay : « Tamal mis awayay migi gəđakani ti ahàr àdəm mīgi gəziteni èsli mis ndahan do dek kwa, məgri təwi ana mis dek kwa. » ³⁶ Mək àzəbiyu wur gəziteni e kidiŋ gatay bu, àgəskabu naŋ gum.

Àhi ana ndam madəbay naŋ ni : ³⁷ « Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur gəzitenə akada hini na azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a ti àgəskabu nu ciliŋ do, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. »

Maslaŋa ya àcafaŋa leli a kà zlam a do ni, agriki tɔwi ana leli
(*Luk 9.49-50*)

³⁸ Eslini Zen àhi ana Yezu : « Məsi, mɔpia maslaŋa nahan a àgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a, nahkay mədəm macafaŋa naŋ a adaba naŋ mis geli do. » ³⁹ Ay Yezu nakəŋ àhəŋgrifaŋ, àhi ahkado : « Kəcumfaŋa naŋ a ba, adaba tamal ti maslaŋa agray ere ye ti ti pi day-day ndo ni àna slimi goro ni ti mək awayay mədəmku ma magədavani həya ti àdəm koksah. ⁴⁰ Maslaŋa ya ti awayay magudar tɔwi geli do nahəma, agriki tɔwi ana leli. ⁴¹ Nəhi ana kuli nahəma, ku way way do tamal àcəhiaya yam ana kuli e hijiyem va adaba lekələm ndam ge *Krist ti Melefɪt aməvi zlam azuhva zlam gayan ya àgray ni, amagəjazlki ahər do. »

Bumvu slimi ti kəgudarum zlam ba
(*Meciya 18.6-9 ; Luk 17.1-2*)

⁴² Yezu àdəm keti : « Ndam ya təfəku ahər, mis tədəm tɪsli araŋa do akada ga bəza ci6-ci6eni ni ti, tamal ti maslaŋa agray ti ku way way do e kiɔŋ gatay bu mɔjikia ke divi a nahəma, hojo təwəliviyu avar gədakani ana maslaŋa ya ejiŋkia naŋ a ni a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu naŋ a *dəluv gədakani vu dəzləz. ⁴³ Tamal ahar gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, kelkaba. Àgəski hojo kəhuriyu ka mələŋ ga sifa àna ahar bələŋ ere gani

ya kəhuriyu a *dəluv ga aku vu àna ahar gayak cœeni ni. Aku nani ti àmæt do. [⁴⁴ A mələŋ ga aku nani vu ni ti mekcehəf təmæt do, aku gani day àmæt do.] ⁴⁵ Tamal asak gayak ejin̄kia kur ke divi a nahəma, kelkaba. Àgəski hojo kəhuriyu ka mələŋ ga sifa àna asak bələŋ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna asak gayak cœeni ni. [⁴⁶ A mələŋ ga aku nani vu ni ti mekcehəf təmæt do, aku gani day àmæt do.] ⁴⁷ Tamal eri gayak ejin̄kia kur ke divi a nahəma, zaba zligoru. Àgəski hojo kəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu àna eri bələŋ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna eri gayak cœeni ni. ⁴⁸ A mələŋ ga aku nani vu ni ti mekcehəf təmæt do, aku gani day àmæt do. ⁴⁹ Nahkay ti Melefit aməbəkiviyu aku ke mis dek akada ya ti təbəkiviyu estena ka zlam məzumani ni.

⁵⁰ « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcər va do ni ti, m̄ara m̄əcər keti ti kəgrumi ahəmamam ? Ahər àdəm manjəhad gekəli m̄ələbu sulumani akada ga zlam məzumani ya təbəkiviya estena ni ; nahkay arəŋa embedekabu kəli do. »

10

*Maday wal akaba magaray wal
(Meciyə 19.1-12 ; Lək 16.18)*

¹ A vad nahan̄ Yezu àsləka eslina, àŋgoru ka had *Zəde. Òru ke ledi nahan̄ ga zalaka *Zərdeŋ. Eslini mis dal-dal tərəkia. Àahi zlam ana tay keti akada gayan̄ ya agray kələvad̄ ni. ² Nan̄ əbu acahi zlam ana mis eslini ti ndam *Feriziyen̄ ndahan̄ tərəkia. Tihindifiŋa ma, təhi ahkado : « Àgəski ti mis agaray wal gayan̄ aw ? » Təhi nahkay ti adaba

tawayay tatəkar Yezu ti mādəm ma magudarani.
³ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Məwiz àhi mam ana kəli a wakita gayəŋ ni bu mam ? Àwayay ti kəgrum mam ? » ⁴ Eslini nday nakəŋ təhi ahkado : « Məwiz àvia divi ana mis a, àdəm tedevu ata wal gayəŋ ti si abiki wakita gani avi day kwa ti agaray. * » ⁵ Ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay keti, àdəm : « Məwiz àbəki ma gani nahkay a wakita gayəŋ ni bu ni ti àbəki adaba lekəlum kawayum məgəsumkabu ma ge Melefit do palam. ⁶ Ay kwa ka mənəkəki ga məlan, ka ya ti Melefit àgraya zlam dek na nahəma, “Melefit àgraya mis a ti àgraya ata zal ata wal a. † ⁷ Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata mənəni ba, mək atanjəhadkabu ata wal gayəŋ. ⁸ Nday cəni ti vu gatay emigi bəlan.” ‡ Nahkay ti nday cəni medeveni va do. Tìgia vu gatay bəlan. ⁹ Nahkay ere ye ti Melefit èbedekabá ni ti mis hihirikenì èdekaba ba. »

¹⁰ Tàra tìnjia a magam a ti ndam *madəbay Yezu ni tìhindifinja ma àki ka pakama ya ti àhi ana ndam *Feriziyeŋ na. ¹¹ Àhi ana tay ahkado : « Maslanja ya ti àgara wal gayəŋ a mək àda wal nahan a nahəma, àgra hala, àgudaria zlam ana wal gayəŋ ye enjenjeni na. ¹² Wal day tamal àsləka afa ga zal gayəŋ a mək àda zal nahan a nahəma, àgra hala. »

Yezu agəskabu bəza ciḅ-ciḅeni

(Meciyə 19.13-15 ; Lək 18.15-17)

¹³ Mis təhəlibiyu bəza ana Yezu ti mægri *sulum ge Melefit àna məbəkəki *ahar gayəŋ ka tay. Nday

* **10:4** Mənjay Mimbiki 24.1. † **10:6** Mənəkiani 1.27 ; 5.2.

‡ **10:8** Mənəkiani 2.24.

tàbu tǎhǎlibiyu bǎza ni nahkay ti ndam madǎbay nan ni tǎlǎgi ana tay. ¹⁴ Yezu àra èpia ere ye ti ndam madǎbay nan ni tǎgray na ti àzuma bǎruv a, àhi ana tay ahkado : « Mbrǎnum bǎza tǎra afa goro a, kǎcumfǎna tay a ba. Adaba mam, *Mǎgur ge Melefit ti ga ndam ya tǎbu akada ga bǎza ni. ¹⁵ Nǎhi ana kǎli nahǎma, ahàr àdǎm ku way way do mǎgǎskabu Mǎgur ge Melefit akada ga wur ya eciiki slimi ana bǎnani ni. Tamal àgǎskabu nahkay do nahǎma, èsliki mǎhuriyani a Mǎgur ge Melefit vu koksah. » ¹⁶ Eslini àgǎskabu bǎza nakǎn gum, mǎk àbǎki ahar ka tay ga mǎgri sulum ge Melefit ana tay.

*Pakama ga Yezu ya àhi ana bay ge elimeni ni
(Meciya 19.16-30 ; Luka 18.18-30)*

¹⁷ Yezu àslǎka eslina. Nan àbu akoru e divi bu ni ti maslǎna nahan àcuhwakioru, àbǎhadǎ mirdim grik, àhi : « Mǎsi sulumani, ti nǎngǎt *sifa ya àndav dǎy-dǎy do ni ti nǎgray ahǎmamam ? » ¹⁸ Yezu àhǎngrifǎn, àhi : « Kǎzalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefit cilin. ¹⁹ Ere ye ti kǎhindi ni ti, *Divi ge Melefit ya àvi ana mis ni ti kǎsǎra tay a do aw ? Kǎkad mis ba, kǎgray hala ba, kǎgi akal ba, kǎgray sedi ti kǎsǎkad malfada ba, kǎzumki zlam ge mis ba, hǎngrioru ahàr a had ana ata buk ata muk. § » ²⁰ Zal nakǎn àhǎngrifǎn, àhi ahkado : « Mǎsi, nǎgǎskabǎ Divi nana dǎk kwa nu a wur wurani. » ²¹ Eslini Yezu àwaya nan a, àmǎnjǎlǎn e eri vu, àhi : « Zlam àhǎcukivu bǎlǎn kekilenǎ. Ru kǎsǎkumoru zlam gayak dǎk ti kǎdi

§ 10:19 Mǎnjay Mahǎrana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20.

siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefīt bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kâra, kâdəbay nu. » ²² Maslaŋa nani àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhəlia ahàr a, məbəruv àtikaba kwir. Nahkay àsləka sasuhwa, adaba zlam gayan əbu dal-dal.

²³ Eslini Yezu àmbatvu ga maməŋjaləŋani ana ndam madəbay nan ni, àhi ana tay ahkado : « Ndam ge elimeni təhuriyu a *Məgur ge Melefīt vu ti zləzlada dal-dal. » ²⁴ Pakama ga Yezu ya ti adəm ni ewisiria ahàr ana ndam madəbay nan na. Ay ti Yezu àhəŋgri zuh ana ma ni, àhi ana tay : « Ndam goro ni, məhuriyani a Məgur ge Melefīt vu ti zləzlada dal-dal. ²⁵ Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefīt vu ni ti zləzlada dal-dal, atama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁶ Ma ga Yezu ya àhi ana tay ni əgria ejep ana tay a dal-dal. Nday nakəŋ təzlapay e kidin gatay bu, tādəm ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefīt amahəŋgay nan way ? » ²⁷ Ay Yezu aməŋjaləŋ kà tay, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tàgray koksah, ay Melefīt kwa ti eslīki magrani, adaba Melefīt ti eslīki magray zlam dek tata. »

²⁸ Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado : « Iy zla, leli məmbrəŋa zlam a dek, madəbay kur ti ahəmamam ? » ²⁹ Yezu àhəŋgarfəŋ, adəm : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal mis əmbər bu zlam gayan azuhva nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, bi əmbər bu ahay gayan, bəza ga məŋani, bəŋani, məŋani, bəza gayan ahkay do ni vədan gayan nahəma, ³⁰ aməŋgətvu zlam nday nani kay

àtam ndahan ni sak diŋ nihi ka sarta hini. Aməŋgət ahay, bəza ga mənani, ata mənani, bəza, vədan ; ak-aba nani dek mis atəgri daliya. Ka mələŋ məweni ya Melefit amagraya ni day aməŋgət sifa ya àndav day-day do ni. ³¹ Ay ti nday gəḏákani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kiḏiŋ gatay bu atanɔoru kələŋ ge mis. Nday ya kələŋ ge mis ni day etigi gəḏákani kama ge mis. »

Yezu àḏəm sak ya mahkər aməmət mək aməŋgaba e kisim ba

(Meciya 20.17-19 ; Luk 18.31-34)

³² Yezu akaba ndam maḏəbay naŋ ni təbu takoru, təzay divi ya ti acəloru a Zerəzalem ni. Yezu àḏi kama ana tay. Ndam maḏəbay naŋ ni ahàr àhəlia ana tay a, mis ndahan ya təbu takoru akaba tay ni day aŋwaz àwəra tay a. Eslini Yezu àzalakabu ndam maḏəbay naŋ kru mahar cəeni ni keti, ànjəki ka mazlapi ma ana tay àki ke ere ye ti amagrakivu ni. ³³ Àhi ana tay ahkado : « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zerəzalem. Eminjəa eslina ti nu *Wur ge Mis atəgəsi nu ana gəḏákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ana ndam *məsər Wakita ge Melefit ni. Eslini atəḏəm si takad nu kwa, atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do ni. ³⁴ Nday nani ti eteyefə, etitifəviyu esliḅ e eri vu, atəzləḅ nu àna kurupu cək cək, atakad nu, mək a vad ya mahkər ti anəŋgaba. »

Zek nday ata Zeŋ tihindifiŋa zlam kà Yezu a

(Meciya 20.20-28)

³⁵ Eslini Zek nday ata Zeŋ bəza ge Zebede tərəkia kà Yezu a, təhi ahkado : « Məsi, mawayay mihin-difuka zlam a, mawayay ti kəgri ana leli. » ³⁶ Yezu

àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nàgri mam ana kuli mam ? » ³⁷ Təhi : « Ka ya ti akəzuma bay gayak gəɖakani na nahəma, kəvi divi ana leli ti mənəhadfuk kà gəvay, bəlan ka ahar ga ɖaf, bəlan ka ahar ga gəjar gayak ti. » ³⁸ Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti kihindum ni ti kəsərum do. Ekislumki misi zum ge hijiyem ye enisi ni tata waw ? Ekislumki miɓeseni *tabaray kuli akada goro ya atabayar nu ni tata waw ? * » ³⁹ Nday cəeni təhi : « Misliki. » Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àɖəm ahkado : « Ekisum zum ge hijiyem ya enisi ni akaba atabayar kuli akada goro ya atabayar nu ni ti amagravu ededɪŋ. ⁴⁰ Ay ti maslaŋa ya ti aməɖəm way amanəhadfu kà ahar ga ɖaf akaba kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefɪt àna ahàr gayan day ti aməvi məlan nani ana mis ya nan ədaba tay a ni. »

⁴¹ Ndam *madəbay Yezu kruani ndahan ni tارا ticia pakama ge Zəŋ ata Zek ya təhi ana Yezu na ti tətumkia ɓəruv ka tay a. ⁴² Eslini Yezu əzalakabu ndam madəbay nan ni dek, àhi ana tay ahkado : « Kəsəruma, ndam ya ti təzalay tay bəbay ga haɖ ni ti təgur mis ga nɔɖa. Gəɖakani ga məlan day təɖəm ahàr àɖəm mis təgri təwi ana tay kay, təmbrəŋ mis do. ⁴³ Ay e kidɪŋ gekuli bu ni ti əgravu nahkay do. Tamal ti maslaŋa e kidɪŋ gekuli bu awayay migi gəɖakani ti, migi bay məgri təwi ana kuli kwa sawan. ⁴⁴ Tamal ti maslaŋa e kidɪŋ gekuli bu awayay migi kama ge mis ti, migi evidi ge mis dek kwa. ⁴⁵ Adaba nu *Wur ge Mis nàra ti, nəwayay ti

* **10:38** Zum ge hijiyem ya Yezu emisi ni ti daliya gayan ya amacakay ni. Baray gayan ya atabayar nan ni ti kisim gayan ya aməmət ni.

mis tâgru tɔwi do. Nàra ti ga mægri tɔwi ana mis sawaŋ, navay sifa goro ga mambay mis kay àna naŋ. »

*Yezu ahəŋgaraba zal wuluf Bartime a
(Meciyu 20.29-34 ; Lɔk 18.35-43)*

⁴⁶ Eslini Yezu akaba ndam maɗɓabay naŋ ni akaba mis ndahaŋ kay ɓal tɔnjɔa a Zeriko a. Nday tɔbu taslɔka a kɛsa nani ba ti tɔdi ahàr ana zal nahaŋ wulufani. Slimi gayaŋ Bartime, naŋ wur ge Time ; naŋ manjəhaɗani digɔsa kà gəvay ge divi, ahəŋgalay zlam. ⁴⁷ Àra ècia mis tɔɗəm « Yezu zal Nazaret ènjia » ti àdiki ana zlahay, àɗəm ahkado : « Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti. » ⁴⁸ Eslini mis kay tɔlɔgi, tɔhi : « Lakakaba. » Naŋ ti ni àzlahkivu kay kay sawaŋ, àɗəm : « Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti. » ⁴⁹ Yezu àra ècia zalay na ti ècik àɗəm : « Zalumubiya naŋ a. » Nahkay tɔzalibiyu zal wuluf nakəŋ, tɔhi : « Zay njɔɗa, cikaba. Naŋ àbu azalay kur. » ⁵⁰ Eslini zal nakəŋ àzakaba azana ya ti àhəmbakabu na, èzligoru, ècikaba cəkwaɗ àrəkioru kà Yezu nakəŋ. ⁵¹ Yezu èhindifiŋa ma, àhi : « Kawayay ti nəgruk mam ? » Zal wuluf ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nawayay ti nɔpi divi akada ge mis ni bilegeni ti. » ⁵² Mək Yezu àhi : « Melefɪt àhəŋga kur a aɗaba kəfəkua ahàr a palam. » Ka ma geli hini èpi divi hɔya. Àra èpia divi a ti àɗəboru Yezu e divi bu.

11

*Mis təmərɪvu ana Yezu ka ya ti ahuriyu a
Zerɔzalem ni
(Meciyu 21.1-11 ; Lɔk 19.28-40 ; Zeŋ 12.12-19)*

¹ Tòru tìnjua cifa kà gəvay ga Zeruzalem a, nday gwar ka həma *Oliviye, kama ga kəsa ndahan Betfazi akaba Betani ni ti Yezu nakəŋ əslər ndam mədəbay naŋ ni cə, ² àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegəni ya kama gekəli ni vu. Ekinjəmiya nahəma, akədumi ahər ana wur ga azoŋgu məwəlani. Wur ga azoŋgu nani ti maslaŋa əcəlkiyu day-day faŋ ndo. Picehəmbiya, zumbu-biya. ³ Ay tamal maslaŋa əhindifiŋa ma kə kəli a, àhi ana kəli “Kepicehəm ti kamam ?” nahəma, humi ahkado : “Bay geli awayay, ara ahəŋgarbiyu nihi həya.” »

⁴ Nahkay nday nakəŋ tòru. Tòru tìnjua ti tədi ahər ana wur ga azoŋgu məwəlani kà mahay e mite bu. Təbu tepiceh ti ⁵ mis ndahan e kiđiŋ ge mis ya ti təbu eslini ni bu təhi ana tay ahkado : « Kepicehəm wur ga azoŋgu ni ti kamam ? » ⁶ Eslini təhəŋgri ma ga Yezu ya àhi ana tay ni ana tay ; nahkay təmbrəŋ tay, təsləkabiya àna naŋ a. ⁷ Təra tìnjikia àna wur ga azoŋgu na ka Yezu a ti təbəki azana, mək Yezu əcəlkiyu katapəla. ⁸ Mis dal-dal eslini təpađivoru azana gatay e divi bu, mis ndahan ti ni təkwahabiyu slimberi a vədaŋ bu, təbəhadivoru bilegeni. ⁹ Yezu naŋ əbu akoru ti mis ya kama gayəŋ akaba ya kələŋ gayəŋ ni təgray salalay, təzləbay naŋ, tədəm : « *Hozana ! Bay Melefit məgri sulum gayəŋ ana maslaŋa ya ti ara àna slimi gayəŋ a ni ! ¹⁰ Melefit məgri sulum ana maslaŋa ya ti ara azum bay ge Devit bəŋ geli ni ! Təzləbay Melefit drin agavəla ! * »

¹¹ Tòru tìnjua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a

* **11:10** Mənjay Limis 118.25-26.

dalaka ga *ahay gəḏakani ge Melefit ni vu. Eslini èheliŋ eri, àmənjaləŋ kà zlam dek. Àmənjaləŋaba dek ti fat àbi va bi, mələkarawa ègia. Nahkay tàhəraya, tàsləka akaba ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni na, tənɡoru gwar a Betani.

*Yezu etikwesl mənɡəhafya èwi bəza do ni
(Meciyə 21.18-19)*

¹² Tòru tìnjəa a Betani a ti tändəhad eslini hundum. Ge miledə gani, tàsləka tənɡoru a Zerəzalem. Nday təbu takoru e divi bu ni ti ləwir àwərkaba Yezu a. ¹³ Ləwir àbu awər naŋ nahkay ti èpi mən ga *wəruv mideni. Àra èpia ti àhəḏəkfəŋoru, àmənjaŋəŋ bəza gani, ay àŋɡətfəŋ ndo, adaba sarta ge miwi bəza gani do. ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana mən ga zlam ni : « Day-day maslaŋa aməzum bəza gayak va do. »

Gayaŋ ya àdəm nahkay ni ti ndam madəbay naŋ ni ticia.

*Yezu a ahay gəḏakani ge Melefit ni bu
(Meciyə 21.12-17 ; Lək 19.45-48 ; Zeŋ 2.13-22)*

¹⁵ Tòru tìnjəa a Zerəzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəḏakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam məsəkum zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. Àhəmbəhadaba tabəl ga ndam mam-bay singu na akaba mələŋ manjəhadani ga ndam məsəkumoru kurkoduk na. ¹⁶ Mis ndahan təbu təhuriyu àna zlam a ahay ge Melefit ni vu, mək tasləkaba àna naŋ a kwalac. Təbu tagray nahkay ti Yezu nakəŋ àcaŋəŋa tay a. ¹⁷ Mək àcahi zlam ana mis ya təbu eslini ni, àdəm : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Ahay goro

zla ti atəḏəm məlan ga jiba dek ga mahəŋgalavù Melefit.” † Ay lekəlam ti kəmbatumkaba, ɛgia ahuzl ga ndam akal a. »

¹⁸ Àra àḏəma nahkay ti gəḏákani ga ndam *mangalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni ticia ; tàra ticia ti tàḏəbafəŋ divi ge mijin nan. Ay ti aŋwaz àwərfəŋa tay kà nan a, adaba mis ndahan ni dek ti pakama ya àcahi ana tay ni àgria ejep ana tay a. ¹⁹ Məlakarawa àra ɛgia ti Yezu akaba ndam madəbay nan ni tàsləkaba a kəsa ni ba.

*Məŋgəhafya ti Yezu ɛtikwesl ni ɛkəlia
(Meciyə 21.20-22)*

²⁰ Ge miledə gani təbu tanjoru a Zerəzalem. Təbu tasləkafəŋa kà gəvay ga mən ga *wəruv ya ti Yezu àhi ma na nahəma, tìpi ti mikəleni kəc akaba sliri gani dek. ²¹ Eslini Piyer àra àsərkia ka ma ga Yezu ya àhi ana mən ga wəruv na ti àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, mənjoru, mən ga wəruv ya kətikwesl ni ɛkəlia. » ²² Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Fumki ahàr ke Melefit. ²³ Nəhi ana kəli nahəma, tamal ti maslaŋa ahi ana həma hini : “Radvaba, ru kədiyu a *dəluv gəḏakani vu” nahəma, amagravu. Tamal ti àjalay ahàr cə cə do, àfəkia ahàr ke Melefit a, àsəra aməgri ere ye ti ehindi ni ti, zlam gani agravu. ²⁴ Nahkay nəhi ana kəli : Tamal ti kihindəm zlam, kahəŋgalum Melefit ti, fumki ahàr ke Melefit, səruma kəŋgətuma àndava. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit aməgri zlam ya ti kihindəmfiŋa

† 11:17 Mənjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11.

ni dek ana kuli. ²⁵ Tamal ti kicikumaba, kàbum kahəŋgalum Melefit ti, mbrəŋumfəŋa zlam ge mis ya ti tagudari ana kuli ni kà tay a, tamal àbu ni. Nahkay ti Bəŋ gekuli ya a huđ melefit bu ni aməmbərfəŋa zlam gekuli ya kagudarum ni kè kuli a bilegeni. [²⁶ Ay tamal kəmbəŋumfəŋa zlam ge mis ya ti tğudari ana kuli na ka tay a do ni ti Bəŋ gekuli ya a huđ melefit bu ni day aməmbərfəŋa zlam magudarani gekuli ni kè kuli a do.] »

*Yezu agray tawi ti way àvi divi gani way ?
(Meciyə 21.23-27 ; Lək 20.1-8)*

²⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təhuriyu a Zerəzalem keti. Yezu àra àhuriya a kəsa ni va ti àsawadavù a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu. Naŋ àbu eslini ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəđakani nda-haŋ tərəkia, ²⁸ təhi : « Kagra y tawi hini nahkay ti kəŋgət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » ²⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Nu day nihindi-fiŋa zlam bəlaŋ kè kuli a. Kəhəŋgrumufəŋa nahəma, nu day nəhəŋgrifəŋ ana kuli, nədəfi bay ya ti àvu divi ge tawi ya ti nagra y ni ana kuli. ³⁰ Nəhi ana kuli nahəma, *baray ge Zeŋ ya ti àbaray mis ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? Həŋgrumufəŋ nimi ! »

³¹ Tàra ticia ma na nahkay ti tğray gejewi e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu naŋ” hi, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayaŋ ni ndo ni ti kamam ?” ³² Ay tamal mədəm keti : “Mis təvi njəda gani” ti àrakaboru do. » Tədəm nahkay ti adaba mis tezl-tezleni eslini ni dek tədəm

Zen ti nan bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ededīŋ ededīŋeni. Tàgrafəŋa aŋgwaz kè mis tezl-tezleni nana,³³ nahkay təhəŋgrifəŋ ana Yezu, təhi : « Leli məsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagraŋ ni ana kəli do bilegeni. »

12

*Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədan
(Meciyu 21.33-46 ; Luk 20.9-19)*

¹ Yezu àhi ma ana mis ni keti àna ma *gozogul. Àdəm ahkado : « Zal nahan əbu nahəma, əjavù mən ga zlam * a vədan gayan vu, àcafəŋ azlaw tekesl, àgraya məlan ga mədúcaya yam ga bəza ga mən ga zlam na, àkay ləli zəbalani, mis acəlkiyu ka ahər gani ga majəgay vədan ni. Kələn gani əfivù vədan ni ana mis a ahar vu ti təwəs, mək əsləka, òru e mirkwi zlam gayan. ² Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədan ni əslərbiyu bay məgri təwi afa ga ndam məwəs vədan ni ti təhəlikaboru ja gani gayan. ³ Ay bay məgri təwi ni àra ènjia ti ndam məwəs vədan ni təgəs nan, təzləb mək təgaray nan, arəŋa day əzay a ahar vu ndo. ⁴ Eslini bay ga vədan ni əslərbiyu bay məgri təwi nahan keti. Àra ènjia ti nday nakən təsi aday a ahər vu, tīndivikaba cəf cəf. ⁵ Nahkay bay ga vədan ni əslərbiyu mis nahan keti. Nan nani ti takad nan gwəha. Əslərbiyu mis ndahan kay keti. Tàra tīnjia ti ndam məwəs vədan ni təzləb ndahan, ndahan ni ti ni tabazl tay. ⁶ Kələn gani nahəma, bay ga vədan

* 12:1 Mən ga zlam nani ti *vin.

ni mis àgəjənifəŋ bəlaŋ ciliŋ. Maslaŋa nani ti wur gayan, awayay naŋ dal-dal. Àdəm : “Wur goro ni ti atəgəsiki ma.” Nahkay zla ti àslərbiyu naŋ afa gatay. ⁷ Ay ndam məwəs vədaŋ ni tàra tìpia wur na naŋ àbu ara ti təzlapay e kiđiŋ gatay bu, tədəm ahkado : “Naŋ tegəni ti mekeji gayan ; məmbrəŋ naŋ ba, makadum naŋ ; nahkay ti vədaŋ ni emigi geli.” ⁸ Àra ènjikia ka tay a ti təgəs naŋ yaw, tàkad, təzaba kisim gayan na a vədaŋ ni ba, tizligoru.

⁹ « Nədəm nahəma, bay ga vədaŋ ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədaŋ ni mam ? Amabazl ndam məwəs vədaŋ ni, mək aməvi vədaŋ ni ana mis ndahaŋ. ¹⁰⁻¹¹ A Wakita ge Melefit bu àbu məbəkiani nahkay hi : “Akur nahaŋ àbu ti ndam mələm ahay tawayay magray təwi àna naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawaŋ.

Ere nani ti təwi ga Bay Melefit, agri ejep ana leli.” †

« Lekuləm kəjeŋgəm ma nani ndo waw ? »

¹² Gədəkani nakəŋ təsəra Yezu àdəmki ma *gozogul ni ti ka tay. Tàra təsəra ti tawayay təgəs naŋ. Ay mis təbu eslini kay ti təgəs naŋ ndo, adaba aŋgwaz àwəra tay a. Nahkay təmbrəŋ naŋ, təsləka.

Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni

(Meciya 22.15-22 ; Luk 20.20-26)

¹³ Yezu naŋ àbu eslini nahkay ti təslərkibiyu ndam *Feriziyeŋ akaba ndam ndahaŋ ya tadəbay bay *Erot ni. Tawayay ti mədəm ma magədavani ti təgəski naŋ. ¹⁴ Tàra tìnjikia ti təhi ahkado : « Məsi,

† **12:10-11** Limis 118.22-23.

məsəra nak ti kəḏəm ma ge jiri. Aṅwaz àwərfəŋa kur kà pakama ge mis ya təḏəmkuk na do ; ku kè meleher ga way ga way do day kàgray aṅwaz do, kacahi zlam ya Melefit awayay ni ana mis àna jiri gani sawaŋ. Ay ti Melefit àvia divi ana leli ga mabəhaḏi hadam ana *bay gəḏakani ga ndam Rom a tək, àvi ana leli ndo waw ? Mabəhaḏi tək, mabəhaḏi ba waw ? »

¹⁵ Eslini Yezu àsəra tawayay ti mis ndahaŋ təḏəm nday ndam jireni, ay ti nday ndam jireni do. Nahkay àhi ana tay ahkado : « Kəhəlumfua eyu a ti kamam ? Nga zumubiya singu akur-akurana ti naməŋjaki day nimi. » ¹⁶ Nahkay tədibiyu bəlaŋ. Tàra təvia ti èhindifiŋa ma kà tay a, àḏəm ahkado : « Àki ka singu hini ti mazavu ga ahàr ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Ga bay *Sezar. » ¹⁷ Nahkay naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Həŋgrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayaŋ, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana Melefit zlam gayaŋ. » Eslini ma gayaŋ ya ti àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

*Mis taŋgaba e kisim ba edeḏiŋ a waw ?
(Meciya 22.23-33 ; Lək 20.27-40)*

¹⁸ Eslini ndam *Seduseyeŋ ndahaŋ tərəkia ka Yezu a. Ndam Seduseyeŋ təḏəm mis àməta ti aŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ təhi ana Yezu ahkado : ¹⁹ « Məsi, Məwiz àbiki ana leli a wakita gayaŋ ni bu, àḏəm ahkado : “Tamal mis nday kà məŋ gatay, mək bəlaŋ gani àməta, àmbərba wal gayaŋ a, wal ni èwii wur ndo nahəma, ahàr àḏəm wur ga məŋani ni azay wal ni, ti tîwieya

mekeji ana wur ga mənani ya àmæt na.” † 20 Yaw mis ndahan təbu adəskəla kà mən gatay, gəɖakani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti èwifin̄a wur a ndo, mək zal ni àməta. 21 Àra àməta ti mimbiki gayan̄ ni àzay wal ni. Àra àza wal na ti nan̄ day èwifin̄a wur a ndo, mək àməta. Nan̄ ya mahkər ni day àgray nahkay, mək àməta. 22 Nahkay nday adəskəlani ni dek tàza wal na day tiwifin̄a wur a ndo, mək nday dek təməta. Kələn̄ gani wal ni day àməta. 23 Ay ka fat ya ti mis atəngaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way bəlan̄ e kidin̄ gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni dek tàza nan̄ a ni. »

24 Ay Yezu nakən̄ àhəngrifən̄ ana tay, àɖəm ahkado : « Majalay ahàr gekəli ti kigeni do. Adaba mam ? Adaba kicəmaba ma ga Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəki na ndo, kəsərum njəɖa ge Melefit do palam. 25 Nəɖəm nahəma, ka ya ti mis atəməta mək atəngaba e kisim ba ni ti zawal ataday wəl va do, wəwal day ataday zawal va do. Atanjəhad̄ dek akada ga *məslər ge Melefit ya təbu a huɖ melefit bu ni. 26 Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya təngaba e kisim ba nahəma, kəjəngəm wakita ge Məwiz ni day-day ndo aw ? Kəjəngəm ma àki ka mən̄gəhaf ya ti aku àgəs ni ndo aw ? Eslini Bay Melefit àhi ana Məwiz ahkado : “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zəkəp.” § 27 Melefit ti nan̄ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya təməta ni do. Lekəlām ti majalay ahàr gekəli ti kigeni do simiteni. »

† 12:19 Mənjay Mənjəkiani 38.8 ; Mimbiki 25.5-6. § 12:26 Mənjay Mahərana 3.2, 6, 15-16.

Divi ge Melefit ya ti ahàr àdàm mis tâgəskabu enji ni ti weley ?

(Meciya 22.34-40 ; Lək 10.25-28)

²⁸ Eslini zal nahan nan àvu, nan bay *məsar Wakita ge Melefit, ècia ma gatay na, àsəra Yezu àhia ma sulumana ana ndam *Sedəseyen na. Nahkay ti àrəkioru, èhindifiŋa ma, àhi ahkado : « *Divi ge Melefit ya ti ahàr àdàm mis tâgəskabu enji ni ti weley ? » ²⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Divi ge Melefit ya ti ahàr àdàm mis tâgəskabu enji ni ti nihi : “Ci zal Izireyel : Bay Melefit geli nahəma, nan Bay nan bəlan. ³⁰ Wayay Bay Melefit gayak àna huđ bəlan, àna sifa gayak dek, àna majalay ahàr gayak dek akaba àna njəda gayak dek.” * ³¹ Divi ye cə ni day nihi : “Wayay ndam ya nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” † Divi nday ndani cəni ni ti ahàr àdàm mis tâgəskabu tay àtam divi ndahan ni dek kwa. » ³² Mək bay məsar Wakita ge Melefit nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Yawa Məsi ! Ere ye ti kədam ni ti jiri ededīŋ. Bay Melefit ti nan bəlan həya, bay nahan àbi. ‡ ³³ Tamal ti kawayay nan àna huđ bəlan, àna majalay ahàr gayak dek akaba àna njəda gayak dek zla nahəma, àtama sədaga ya təbi na akaba zlam ya tisliŋi na dek àna sulumana. Tamal ti kawayay mis ya nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni nahəma, nani day àtama sədaga dek àna sulumana. » ³⁴ Zal nakəŋ àra àhəŋgrifəŋa kigeni a ti Yezu àsəra nan bay məsar zlam. Nahkay àhi ahkado : « Nak kəbi driŋ driŋ akaba *Məgur ge

* **12:30** Mimbiki 6.4-5. † **12:31** Levi 19.18. ‡ **12:32** Mənjay Mimbiki 4.35 ; Izayi 45.21.

Melefit bi. » Kələn gani maslaŋa ya ti azay njəda gayan ge mihindifiŋa ma nahan a ni ti àbi va bi.

*Bay gəḍakani ya amara ni nan wur ge Devit aw ?
(Meciyu 22.41-46 ; Luk 20.41-44)*

³⁵ Yezu nan àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəḍakani ge Melefit ni bu. Àhi ana tay : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təḍəm *Krist *Bay gəḍakani ya amara ni nan *Wur ge Devit ti ahəmamam ? ³⁶ Ambatakani do, Devit nan nanani àna ahər gayan əḍəm àna njəda ga *Məsuf Njəlatani ahkado :

“Bay Melefit àhi ana bay goro :

Njəhada gwar kà ahar ga ḍaf goro a, a məlan ga gəḍakani va.

Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” §

³⁷ « Nəḍəm nahəma, Krist nani ti Devit àna ahər gayan tekeḍi azalay nan bay gayan. Ay tamal nahkay ti təzalay nan wur ge Devit keti ti kamam ? » Eslini mis dal-dal təbi slimi ana pakama gayan ya ti àhi ana tay ni. Pakama nani àḅəlafəŋa kà tay a.

Bumvu slimi àna ndam məsər Wakita ge Melefit ni

(Meciyu 23.1-36 ; Luk 20.45-47)

³⁸ Yezu nan àbu acahi zlam ana tay nahkay ti əḍəm ahkado : « Bumvu slimi, do ni ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atagosay kəli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawaday àna nan

riya ; tawayay ti mis tægri sa ana tay a gosku bu kè meleher ge mis dek ; ³⁹ tawayay manjəhadvani e kərsi ga gəđákani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba ka məlaŋ məzum zlam ga wuməri. ⁴⁰ Nday gani təbu təhəlfəŋa zlam kà wál madakway a, təbu təpəski ka mahəŋgalay Melefit adaba tawayay ti mis tāmənjaləŋ ana tay. Nahkay ti Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a, amatrađ tay kay amatam ge mis ndahan ni dek. »

*Sədaga ga wal madakway ya araŋa gayan əbi ni
(Luk 21.1-4)*

⁴¹ Eslini Yezu nan əbu manjəhadani digusa kà gəvay ga zlam məbəviyu singu ga sədaga ni. Mis təbu eslini kay təbiyu singu ; nan nakəŋ amənjaləŋ kà tay ahəmamam təbiyu singu ni : ndam ge elimeni kay təbu təbiyu singu dal-dal. ⁴² Nday təbu təbiyu nahkay ti wal madakway nahan araŋa gayan əbi əra əbiyu singu akur-akurani ci6-ci6eni cə ; singu ci6-ci6eni cəeni ni agray singu fad. ⁴³ Yezu əra epia ti əzalay ndam madəbay nan ni, əhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway hini ti araŋa gayan əbi, ay singu ya əbiyu a zlam ga sədaga ni vu ni ti atama ge mis ndahan ya təbiyu na dek, ⁴⁴ adaba mis ndahan ni dek təbiyu singu ya təgəjənifəŋ kà tay təsər ere ye ti tagray əna nan ni va do ni ; wal hini ti ni araŋa gayan əbi, ay ti əbiya singu ya afəŋ na dek. Singu gayan nahan ga məsəkum zlam məzumani əgəjənifəŋ ndo. »

Yezu àdám etembedkaba ahay gəḏákani ge Melefit na

(Meciyu 24.1-2 ; Lúk 21.5-6)

¹ Kələŋ gani Yezu akaba ndam maḏəbay naŋ ni tàhəraya a *ahay gəḏákani ge Melefit ni ba. Nday təbu tahəraya nahəma, bəlaŋ e kiḏiŋ ga ndam maḏəbay naŋ ni bu àhi ahkado : « Məsi, ŋga mənjaləŋ ka akur gəḏákani ya tèdezl ahay ni àna naŋ ni day ti, tigi eri ni ! » ² Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Àbi kípia ahay hini medezleni àna akur gəḏákani na do aw ? Etembedkaba besək-besək, ku akur bəlaŋ day amanjəhadki ka akur nahan va do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni

(Meciyu 24.3-14 ; Lúk 21.7-19)

³ Tòru tɪŋjua ka ahàr ga həma *Oliviye a nahəma, Yezu ànjəhada digusa, amənjoru *ahay gəḏákani ge Melefit ni. Eslini Piyer, Zek, Zeŋ akaba Andre təbu kà gəvay gayan ciliŋ. Nday nakəŋ tihindifiŋa ma, təhi ahkado : ⁴ « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya zlam nani dek amagravu wudak na ti ahəmamam ? »

⁵ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Bumvu slimi, maslaŋa àgosay kəli ba. ⁶ Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm naŋ ti nu, amədəm naŋ ti *Bay gəḏákani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. ⁷ Mis atagray silik kə cifenɪ akaba kə driŋeni, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aŋgwaz ba. Ahàr àdəm zlam nday nani tagravu kwa. Ku tamal tagrava nahkay nəŋgu ni, mandav ga duniya faŋ do. ⁸ Ndam ga haḏ ndahan atakaḏvu akaba ndam ga haḏ ndahan, bəbay ndahan akaba bəbay

ndahan. Had amadaɗay a kəsa gərgərani ndahan bu, lɥwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahan bu. Zlam nday nani dek ti mənɟəki ga daliya ciliŋ : zlam nday nani ti akada ga wur ya ajibiyu aslɛr ana wal a huɗ bu ni. ⁹ Ay lekuləm ti bumvu slimi. Mis atəgəs kuli, atoru àna kuli ka mələŋ ge seriya. Atəzləɓ kuli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu. Atagrafəŋa seriya kè kuli kè meleher ga gəɗákani ga ngumna akaba bəbay a, adaba lekuləm ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gekuli ya aka-zlapumku ni. ¹⁰ Wudaka mələŋ andav nahəma, ahàr àɗəm mis tâhi *Ma Mɥweni Sulumani ana mis ga had gərgərani ni dek day kwa.

¹¹ « Yaw ka ya ti atəgəs kuli, atoru àna kuli ka mələŋ ge seriya nahəma, ere ye ti akəɗəmum ni àhəli ahàr ana kuli ba. Ka fat nani Melefit aməhi ere ye ti akəɗəmum ni ana kuli ; ɗəmum ma gani nani. Nahkay akəɗəmum ma nani ti lekuləm lekuləmeni do, aməɗəm ma nani ti *Məsuf Njəlatani. ¹² Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga mənɟ gatay ti tâbazl tay, ata bən ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bən gatayani akaba ata mənɟ gatayani, atəsəkumoru tay ti tâbazl tay. ¹³ Mis dek etizirey kuli adaba lekuləm ndam goro. Ay ti maslaŋa ya ti aməmbərəŋ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti, Melefit amahəŋgay nan. »

*Zlam magəɗavani ya àɗəlay do fererani ni
(Meciya 24.15-28 ; Lɥk 21.20-24)*

¹⁴ « Zlam magəɗavani ya àɗəlay do fererani, ezin zlam dek ni, amagravu. * Amagrava ti ekipəm

* **13:14** Mənɟay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

naŋ ka mɛlaŋ ya àgəski do ni. » (Bay ya ti ejenɲey ma hini ni ti ahàr àdɛm mîci lala). « Ekipuma naŋ a ti ahàr àdɛm ndam ya ka haɗ *Zude ni tâcuhworu a hɛma vu kwa. ¹⁵ Maslaŋa ya ti naŋ ka *dalahar ga ahay gayan ni àhɛraya, àhuriyu a ahay vu ga mɛhɛlaya zlam gayan a day ba. Mâhɛraya mâcuhway sawan. ¹⁶ Maslaŋa ya ti naŋ a vɛdan bu ni ti ni, àŋga a magam ga mara mazay azana gayan a ba. Mâcuhway sawan. ¹⁷ Ka sarta gani nani ti wál a huɗ akaba nday ya ti bɛza tɛfɛŋ kà tay ka ahar ni atasay cicihi ! ¹⁸ Nahkay ti hɛŋgalum Melefit ti ere gani nani àgravu ge milevi ba, ¹⁹ adaba ka sarta gani nani ti mis atɛcakay daliya kay àtam daliya ndahan ya mis tɛcakabiyu kwa ahaslani ka ya ti Melefit àgraya mɛlaŋ a duk àbivaya ana kana ni. Kɛlaŋ ga daliya nani ti daliya ndahan atələbi akada nani day-day va bi. ²⁰ Bay geli àdɛm sarta gani nani amɛpəs do, do ni ti maslaŋa àbi amatamfɛŋa kà daliya nana bi. Melefit àdɛm amɛpəs do ni ti azuhva ndam gayan ya àdaba tay a ni palam. ²¹ Ka sarta gani nani ti tamal maslaŋa ahi ana kɛli ahkado : “Pɛm *Krist naŋ àbu ahalay !” ahkay do ni : “Pɛm naŋ àbiyu tegi !” nahɛma, kàgəsɛmiki ma gayan ni ba. ²² Adaba mam, ndam ndahan atara tasakad malfada, ku way way do amɛdɛm naŋ Krist ahkay do ni naŋ bay mɛhɛŋgri *pakama ge Melefit ana mis. Atagray zlam ya ti mis tɛpi day-day ndo ni akaba zlam ya ti amɛgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit àdaba tay a ni. ²³ Lekɛlɛm zla nahɛma, bumvu slimi, adaba nɛhiva ana kɛli a àndava. »

Man̄ga ga Wur ge Mis a
(*Meciyu 24.29-31 ; Lūk 21.25-28*)

²⁴ « Ay ka sarta gani nani, kələŋ ga daliya ni zla nahəma, fat amacaɗay mələŋ va do, kiya day amaslaɗay mələŋ va do. ²⁵ Bon̄gur atətəɗbiyu e melefɪt bu, atadəgaya a ga haɗ a ; zlam n̄jəɗa-n̄jəɗani a huɗ melefɪt bu atadadaya a mələŋ gatay bu. ²⁶ Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a maklaɓasl ba àna n̄jəɗa kay akaba maslaɗay goro a. † ²⁷ Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefɪt ga macakalakabu ndam ya Melefɪt adaba tay a ni kè sliri ga mələŋ faɗani ni ðek ; ku ka mələŋ driŋeni weley weley do ðek anəcakalakabu mis ka ahar bələŋ. »

Yezu azay mazavu ga mən̄ ga wəruv
(*Meciyu 24.32-35 ; Lūk 21.29-33*)

²⁸ « Nazay mazavu gani akada ga mən̄ ga *wəruv ni, ahàr àdəm kicəm kwa : ka ya ti àbakaba slim-beri a mək eɗi nahəma, kəsəruma mədərɗər ènjia wudak. ²⁹ Nahkay day tamal k̄ipama zlam ya nəhi ana k̄uli ni naŋ àbu agravu nahəma, sərunki nu *Wur ge Mis nəbu cifa, n̄njia wudak. ³⁰ Nəhi ana k̄uli nahəma, wudaka mis ya t̄əbu ka dala nihi ni t̄əmət ðek ti zlam nday nani ðek amagrava day kwa. ³¹ Mələŋ ya agavəla akaba mələŋ ya a ga haɗ ni amandav, ay ti ma goro ya nəɗəm ni amandav ɗay-ɗay do. »

Njəhadum eri
(*Meciyu 24.36-44*)

† 13:26 Deniyel 7.13.

³² « Ay ti ma ga vad gani akaba njemdi gani zla nahama, maslaŋa àbi àsar bi. *Məslər ge Melefit ya a huđ melefīt bu ni day tāsər do, nu Wur ge Melefit tekedi nəsər do, si Baba Melefit day kwa ti àsəra. ³³ Nahkay ti bumvu slimi, njəhadum eri, adaba kəsərum sarta gani nani do. ³⁴ Amagravu akada ga maslaŋa ya naŋ abu akoru e mirkwi gayan ni. Wudaka ara aslaka ti ambərfəŋ ahay gayan ka ndam ya təgri təwi ni, edikaba təwi na ana tay a. Àhi ana bay ya ahətay mahay ni “Njəhad eri” mək əsləka. ³⁵ Nahkay ti lekulum day njəhadum eri, adaba kəsərum sarta ga bay ahay gekuli ya amasləkabiya na do. Cə amasləkabiya ga məlakarawa, cə ga huđ ya vad, cə ka ga ya ti agwazl təzlah ni, cə ahkay do ni ge miledə ti kəsərum do. ³⁶ Nahkay ka sarta ya ti aməzlərəvkiaya ke kuli a bəslaŋ nahama, adi ahər ana kuli lekulum e dəwir bu ba. ³⁷ Ere ye ti nəhi ana kuli ni ti nəhi ana mis dek : Njəhadum eri. »

14

Gəďákani ga ndam Zude tagray dabari ge mijin Yezu

(Meciyə 26.1-5 ; Lək 22.1-2 ; Zeŋ 11.45-53)

¹ Vad əvu cə, tara tagray wuməri ga *Pak ; wuməri gani nani ti tidivù dipen *miwisinjeni do. Eslini gəďákani ga ndam *mangalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təgray sawari ti təgəs Yezu əna wir-wir, tawayay takad naŋ. ² Nday nakəŋ təďəm : « Məgəs naŋ a wuməri ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti

mis dal-dalani ni atəmbrəŋ leli do, etizligeya silik a kəsa va. »

*Wal nahan abəki tersel ka ahàr ga Yezu
(Meciya 26.6-13 ; Zey 12.1-8)*

³ Yezu nan əbu a Betani, a ahay bu afa ga Simu zal ambələk ni. Nan əbu manjəhadani azum dəf. Eslini wal nahan əhurkiviyu ka tay əna tersel njəlatani ge siŋgu kayani a kolombu sulumani bu.

* Tersel gani nani ti təzalay nardu. Əheəkia ma ga kolombu na, əbəki tersel ni ka ahàr ga Yezu. ⁴ Gayan ya əbəki ni ti əwəria bəruv ana mis nday ndahan e kiđiŋ ge mis ya təvu eslini ni ba ; təzlapay e kiđiŋ gatay bu, tədəm ahkado : « Ağudar tersel hini ti kamam ? ⁵ Hojo amal təsəkumoya, təŋgəta ətam sulay jik diŋ diŋ mahkər, tiđi siŋgu gani ana ndam talaga do aw ? » Nahkay tələgi ana wal nakəŋ ŋgak-ŋgak.

⁶ Eslini Yezu nakəŋ əhi ana tay : « Mbrəŋum nan ! Kəhəlumi muru ti kamam ? Zlam gayan ya əgru ni ti əbəlay. ⁷ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kəlavad ; kəgrumi sulum ana tay akada ya kawayum ni tata. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kəli kəlavad do. ⁸ Wal hini əgra zlam ya ti agray tata na : əbəkua tersel ka vu a ti əslamatakabə nu ga məfiyu nu e evid va. ⁹ Nəhi ana kəli nahəma, a məlan bu dək, ku eley eley do atədəmoru *Ma Məweni Sulumani ni zla nahəma, atəŋgəhad ere ye ti wal hini əgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjazlki ahàr ke mis do. »

* **14:3** Kolombu gani nani ti təgray əna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay.

*Zudas awayay asəkumoru Yezu
(Meciyə 26.14-16 ; Lək 22.3-6)*

¹⁰ Zudas Iskariyot biliŋ a huɗ ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cəeni ni bu ɔru afa ga gəɗəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ga məɗəfiki Yezu ana tay ti təgəsa naŋ a. ¹¹ Nday nakəŋ təra ticia ma gayəŋ na ti təmərva dal-dal, təhi : « Tamal kəɗəfikia Yezu ana leli a ti aməvuk siŋgu. » Kələŋ gani Zudas nakəŋ ədəbay divi ga məɗəfiki Yezu ana tay.

Ndam madəbay Yezu taslamalakabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak

(Meciyə 26.17-25 ; Lək 22.7-14, 21-23 ; Zəŋ 13.21-30)

¹² Vad ye enjenjeni ga wuməri ge dipen *mi-wisiŋeni do ni ɛnɟia. A vad ga wuməri ga *Pak nani ti tisiŋi bəza təmbak ana Melefit. Eslini ti ndam *madəbay Yezu ni tihindifiŋa ma kə Yezu a, təhi ahkado : « Kawayay ti mōru māsłamatukkabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley ? »

¹³ Eslini Yezu əslər ndam madəbay naŋ bebem cə, əhi ana tay : « Dəgum a kəsa gəɗəkani ni vu. Ekinɟamiya nahəma, akəbumkabu ahər akaba zal nahan əcahbiya yam a mandaray va. Ekipəma naŋ a ti dəbumiyu naŋ ka mələŋ gayəŋ ya ti ahuriyu ni.

¹⁴ Akəhurumiya ti hindəmfiŋa ma kə bay ahay na, humi ahkado : “Məsi geli ədəm : Ahay goro ya ti anara nəzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti neley ?” ¹⁵ Eslini bay ahay ni aməɗəfiki ahay nahan gəɗəkani ka ahər ga ahay nahan ana kəli, zlam dek əvu maslamatakavani əndava. Slamatumikabu zlam məzumani ni ana

leli ti eslini. » ¹⁶ Ndam madəbay Yezu cəeni ni təsləka, tōru a kəsa ni vu. Tōru tɪnjəa ti tədi ahār ana zlam ni dek akada ga pakama ga Yezu ya əhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

Yezu àdəm : « Maslaŋa e kiđiŋ ga ndam madəbay nu ni bu ara ejiŋ nu »

(Meciɣ 26.20-25 ; Lɤk 22.14 ; Zeŋ 13.21-30)

¹⁷ Məlakarawa əra əgia ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni tɪnjəa a ahay ni va. ¹⁸ Eslini təhuriya tənjəhadkabá birra, təbu təzum zlam ti Yezu əhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, bilin gekəli ya məzumkabu zlam ni aməsəkumoru nu. » ¹⁹ Ma ga Yezu ya àdəm ni ti əhəlia ahār ana ndam madəbay naŋ na dek. Ku way way do e kiđiŋ gatay bu bilin əna bilinəni naŋ əbu àdəm : « Nu do, do waw ? » ²⁰ Yezu əhi ana tay : « Mis bilin e kiđiŋ gekəli kru mahar cəeni ni bu, maslaŋa ya ti mətəlkabiyu ahar a halaf vu ni. » ²¹ Àdəm keti : « Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ga pakama ge Melefit ya àdəm a Wakita gayan bu ni. Ay ti zləzlada afa ga maslaŋa nani ya ti asəkumoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal tiwieya naŋ a ndo. »

Yezu avi dəfge Melefit ana ndam madəbay naŋ ni

(Meciɣ 26.26-30 ; Lɤk 22.14-20 ; 1 Koreŋ 11.23-25)

²² Ka ya ti təzum zlam nahəma, Yezu àzay *dipen, əgri səsi ana Melefit, əsekaba, əbi ana ndam madəbay naŋ ni. Əhi ana tay : « Zuma, hini ti aslu ga vu goro. » ²³ Kələn gani àzay hijiyem akaba zum, əgri səsi ana Melefit keti, əvi ana tay, nday dek

tisi. ²⁴ Àhi ana tay : « Hini ti mimiz ga vu goro. Àna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis. Aməngəzaya a vu goro ba ti ga mahəngay mis kay. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, enisi zum ge wur ge *viŋ va do, si a vad ya ti enisi zum məweni a *Məgur ge Melefit bu ni kwa. » ²⁶ Tàra təzuma zlam na ti nday nakəŋ təzləbay Melefit àna limis, təhəraya e mite va, təcəloru a həma *Olivie vu.

*Yezu àdəm : « Piyer amədəm àsər nu do »
(Meciyə 26.31-35 ; Lək 22.31-34 ; Zəŋ 13.36-38)*

²⁷ Nday təbu takoru ti Yezu àhi ana tay : « Lekələm dek ekijəmkia ke divi a, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àdəm amakadkia bay majəgay təmbəmbak na ka tay a, nahkay təmbəmbak ni etedevu kway-kwayay. † ²⁸ Anəmət, ay ka ya ti anəŋgaba e kisim ba nahəma, akədumu ahər e Gelili. » ²⁹ Eslini Piyer àhi : « Ku mis dek tijikia ke divi a nəŋgu ni, nu ti nìjikia do. » ³⁰ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma, nak ti kani kani a, a huđ ga məlavad bu wudəka agwazl azlah sak cə ti akədəm sak məhkər kəsər nu do timey. » ³¹ Eslini Piyer nakəŋ àdəm : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəŋgu nahəma, ŋgay nəsər kur do ni ti nədəm do simiteni. » Ndam *madəbay Yezu ndahan ni dek day tədəm akadə ge Piyer ni.

*Yezu ahəŋgalay Melefit e Gecimeni
(Meciyə 26.36-46 ; Lək 22.39-46)*

† 14:27 Məŋjay Zakari 13.7.

³² Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru ka məlanə nahanə, məlanə gani nani ti təzalay Geci-meni. Tòru tìnjəa eslina ti Yezu àhi ana tay : « Njəhaduma ahalay a hayən, nakoru nahəŋgalay Melefit. » ³³ Àzalay Piyer, Zek, akaba Zen, tòru cak. Eslini ti aŋgwaz àdəgaki ka Yezu nakəŋ dal-dal, məbərufv àtikaba kwir kwir. ³⁴ Àhi ana tay : « Məbərufv atukaba, akaɗa nara nəmət. Njəhaduma ahalay a, njəhadum eri. » ³⁵ Naŋ nakəŋ àhəɗakfəŋja kà tay a òru cak, àndəhad a huf a huf, àhəŋgalay Melefit ti àcakay daliya ka sarta nani ba. ³⁶ Àdəm : « Aba, † Bəba, zlam dek kisliki magrani ; həɗakfua daliya hina, nəcakay ba ti. § Ku nədəm nahkay nəŋgu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

³⁷ Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ mahkərani na, àdi ahər ana tay nday e dəwir bu. Èpidek tay, àhi ana Piyer : « Simu, kway-kway kinji dəwir aw ? Kəbesey manjəhadani eri njemdi bilin koksah aw ? » ³⁸ Njəhadum eri, həŋgalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kuli ni ti kijumkia ke divi a ba. Məbərufv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti əsliki do, adaba aslu ga vu gayanə gedebeni. »

³⁹ Yezu àŋgəvù, òru àhəŋgalay Melefit keti, akaɗa gayanə ya ti àhəŋgalay piŋani ni. ⁴⁰ Àra àhəŋgala nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ na keti.

† 14:36 Àna ma ga ndam Zude « Aba » awayay adəmvaba ti « Baba. »

§ 14:36 Ahalay ti ma ga Yezu ya àdəm ni ti nahkay hi : « Həɗakfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tədəm məzum bərufv ge Melefit ti akaɗa zum e hijiyem bu, mis tisi ti akaɗ tay.

Àdi ahàr ana tay nday e dɔwir bu, tàmətaɓkaba ga manjəhadana eri a. Tàra tɛpidekva ti təsər ere ye ti t̃ahi ni do. ⁴¹ Àngəvù keti ya mahkər. Àra àsləkabiya ti àhi ana tay keti : « Kekileŋa kinjəm dɔwir aw ? Kekileŋa kəpəsumaba waw ? Sarta ènjia. Nga pəm, tara tэгəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. ⁴² Cikəmaba, mədəgumkioru ka tay. Nga pəm, maslaŋa ya ti ara agəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəmamam. »

Ndam Zude tэгəs Yezu

(Meciyə 26.47-56 ; Lək 22.47-53 ; Zəŋ 18.3-12)

⁴³ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti Zudas bilɛŋ ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəŋ kà tay. Gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəɗákani ndahan təslərbıyu tay. ⁴⁴ Wudaka nday tara ti Zudas bay məsəkumoru Yezu ni àhıvabiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa àna məfəki ma kà tuwər * nahəma, naŋ gani huya. Gəsuma naŋ a, dəgum àna naŋ, jəgum naŋ lala. » ⁴⁵ Zudas nakəŋ àra ènjia ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a huya. Àhi : « Məsi, » mək əgri sa àna məfəki ma kà tuwər. ⁴⁶ Nahkay mis ni tādəgaki ka Yezu cip, tэгəs naŋ. ⁴⁷ Eslini mis bilɛŋ e kidɛŋ gatay ya təbu eslini ni bu àrad maslalam fətah, àsıfəŋa slimi ana bay məgri təwi ana gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit na həndaɗ.

* **14:44** Ka sarta nani ti kəlavad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər.

⁴⁸ Yezu àhi ana mis ni ahkado : « Kədəgumkua àna maslalam akaba aday a, kəgəsum nu akadā nu zal akal, ⁴⁹ ambatakani do nəbu nəcahi zlam ana kuli a dalaka ga *ahay gədākani ge Melefit ni bu kəlavad. Ka gani nani ti kəgəsum nu ndo. Ay zlam nani agravu ti ere ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni mǎgravu. »

⁵⁰ Eslini ndam madəbay naŋ ni dek tǎmbərbru naŋ, tǎdəgiki ana hwa tidizl. ⁵¹ Wur dagwa nahan naŋ àbu eslini, məfakabu azana bilin ka vu cilin, adəboru Yezu bilegeni. Mis ni tǎra tǐpia naŋ a ti tǎdəm tǎgəs naŋ. Tara tǎgəs naŋ ti ⁵² àmbərfəŋ azana gayan ni kǎ tay, àdiki ana hwa dedel a mahayma.

Tagrafəŋa seriya kǎ Yezu kǎ meleher ga gədākani ga ndam Zude a

(Meciya 26.57-68 ; Luk 22.54-55, 63-71 ; Zey 18.13-14, 19-24)

⁵³ Tǎra tǎgəsə Yezu a ti tǎzoru naŋ afa ga gədākani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-ḃa ti gədākani ndahan ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gədākani dek tǎcakalava eslina. ⁵⁴ Ka ya ti tǎbu takoru àna Yezu ni ti Piyer ti ni adəboru naŋ kələn drin. Ōru ènjua a ahay ga gədākani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni va ti ànjəhad digəs a dalaka bu, anjafəŋ kǎ aku akaba ndam magray təwi ye eslini ni.

⁵⁵ Gədākani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədākani ge seriya ni dek tǎbu tadəbay zlam magudarani ga məwəlki Yezu ka seriya, adaba tawayay takad naŋ, ay ti tǎŋgət

ndo. ⁵⁶ Eslini mis kay tàsəkadki malfada, ay ma gatay ni tàsava divi a. ⁵⁷ Kələŋ gani mis ndahan ɬicikaba, tàsəkadki malfada nahan keti, ⁵⁸ tədəm : « Leli mïcifiŋa, àdəm ahkado : “*Ahay gədəkani ge Melefit hini ya mis tələm àna ahar ni ti nara nembedkaba. Enembedkaba ti a hud ga vad mahkərani bu nələmvaya nahan ya mis tələm àna ahar do na.” » ⁵⁹ Ay kekileŋa ma gatay ni tàsava divi a. ⁶⁰ Eslini gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni əcikaba cəkwaɖ e kiɖiŋ ge mis ni ba, èhindifiŋa ma kà Yezu a, àhi : « Nak kàhəŋgarfəŋ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti təzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? » ⁶¹ Ay Yezu nakəŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Eslini gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni èhindifiŋa ma keti, àhi : « Nak ti *Krist *Bay gədəkani ya amara ni aw ? Nak wur ga Bay Melefit ya ti mazləbay ni aw ? » ⁶² Eslini Yezu nakəŋ àdəm : « Iy, nu gani. Ekipəm nu *Wur ge Mis manjəhadani a mələŋ ga gədəkani bu, kà ahar ga ɖaf ge Melefit Bay njəɖa-njəɖani ni. † Ekipəm anara a hud melefɪt ba a maklaɖasl ba. ‡» ⁶³ Gədəkani nakəŋ àra əcia ma ga Yezu na ti àzumkia ɓəruv a, ègəzlehkaba azana ka vu gayan a kwar, § àhi ana mis ni ahkado : « Maɖəbay sedi nahan kamam mba mam ? ⁶⁴ Kicuma, endivi Melefit timey ! Ay ti kawayum ti məgrumi mam ? » Mək mis ni dek

† **14:62** Limis 110.1. ‡ **14:62** Mənjay Deniyel 7.13. § **14:63** Tamal zal Zəde ègəzlehkaba azana gayan ka vu a ti aɖafaki tuway, ahkay do ni zlam ya àɖəlay do simiteni ni àgrava. Gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ègəzlehkaba azana gayan ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya àdəm nan Wur ge Melefit ni, aɖaba tədəm èndivia Melefit a dal-dal.

tàdām : « Àgudara, si tâkad nan kwa. » ⁶⁵ Eslini mis ndahan tādēgiki ana mitifiviya esli6 ana Yezu e eri vu, tākambahi eri, tēsi mādūkduk ga ahar, tēhi : « Tamal nak bay mahəngaray *pakama ge Melefit nahəma, dəfiaya maslaŋa ya ti àzlə6 kur na ana leli a zla ! » Mək mis ya tēbu tagray təwi eslini afa ga bay gədakani nani ni tēzay nan, tēbi bəbarva.

Sak mahkər Piyer adəm àsər Yezu do

(Meciyə 26.69-75 ; Lək 22.56-62 ; Zəŋ 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Ka ya ti Piyer nan əbu a dalaka mbeheni ni bu nahəma, wal nahan əra : wal nani agri təwi ana bay gədakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. ⁶⁷ Əra ənjia ti ēpi Piyer nan əbu anjafəŋ kà aku, amənjələŋ lala mək əhi : « Nak day kəsawadumkabá akaba Yezu zal Nazaret na. » ⁶⁸ Eslini Piyer əhi : « Aha. Nəsər ma gani do, nəcikaba ere ye ti kawayay kədəm na do. »

Əra àdəma nahkay ti ecikaba, əsləkaba a dalaka ni ba, oru e gejin vu. [Mək agwazl əzlah.] ⁶⁹ Wal ni əra epia nan a keti ti əhi ana mis ya ti eslini ni : « Nan hini ti nan ndam gatay gani. » ⁷⁰ Eslini Piyer àdəm keti : « Aha, nu nəsər ma gani do. »

Əra apəsa 6al ti mis ya ti eslini ni tēhi ana Piyer keti : « Edefin nak day ndam gatay gani, adaba nak zal Gelili. » ⁷¹ Nan nakəŋ əmbaday dək, àdəm : « Nəsər maslaŋa nani ya ti kacalumfəŋ ni do. Tamal nasəkad malfada nahəma, Melefit məkada nu a. » ⁷² Eslini agwazl əzlah ye cə huya. Agwazl ni əra əzlaha ti Piyer nakəŋ ma ga Yezu ya əhi : « Wudaka ti agwazl əzlah sak cə nahəma,

akədəm sak mahkər kəsər nu do timey » ni àŋgiaya
a ahàr ba. Nahkay Piyer àdiki ana tuway.

15

*Yezu nan àbu kè meleher ge Pilet bay ga ndam
Rom*

(Meciyu 27.1-2, 11-14 ; Lük 23.1-5 ; Zeñ 18.28-38)

¹ Dɛ àna zɛzɛni nahəma gəɖákani ga ndam
*maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam
*məsər Wakita ge Melefit ni akaba nday gəɖákani
ge seriya ni dek tàcakalava, tàgray sawari. Eslini
təgəs Yezu, təwəl mək tòru àna nan afa ga bay *Pilet.
² Tòru tɛnjɛa àna Yezu a ti Pilet nakəŋ èhindifiŋa ma,
àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude eɖeɖiŋ aw ? »
Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kədəm. » ³ Eslini gəɖákani
ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni
tacalki nan ka zlam magudarani kay. ⁴ Pilet
èhindifiŋa ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur ka
zlam magudarani kay ti kici do aw ? Kàhəŋgarfəŋ
do aw ? » ⁵ Ay Yezu nan te-te, àhəŋgrifəŋ va do.
Gayan ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgria ejep ana Pilet
a.

Tədəm tákada Yezu a

*(Meciyu 27.15-26 ; Lük 23.13-25 ; Zeñ 18.39–
19.16)*

⁶ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude tàbu
tɛhindifiŋa kè Pilet a ti mɛfaya zal dangay a bəlan.
Tɛhindifiŋa ti nan àbu afiaya maslanja ya tawayay na
ana tay a. ⁷ Zal nahan àbu, slimi gayan Barabas ;
təfiya nan a dangay va akaba mis ndahan ya ti
tàkadfəŋva kà ŋgumna ni. Ka sarta ya ti tàkadfəŋva

kà ŋgumna ni ti naŋ àkaɗa mis a. ⁸ Eslini mis dal-dalani ni tàra afa ge Pilet a, tìhindifiŋa ti mǎgri ana tay akaɗa gayan ya ti agri ana tay kilevi ni. ⁹ Tàra tìhindifiŋa nahkay ti Pilet nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Nihi ti kawayum nǎfiaya bay ga ndam Zude na ana kuli a waw ? » ¹⁰ Àdǎm nahkay ti, àsɛra gǎɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tǎgəsibiyu Yezu ti aɗaba tagraləŋ solu palam. ¹¹ Ay gǎɗákani ni tàwayay ndo, tǎhi ana mis dal-dalani ni : « Humi : “Mawayay ti kǎfaya naŋ a ba, si Barabas kwa.” » Mǎk tǎhi nahkay. ¹² Pilet nakəŋ àra ɛcia ma gatay na zla nahəma, àhi ana tay keti : « Kawayum ti nǎgri mam ana maslaŋa ya ti kazalum naŋ Bay ga ndam Zude ni mam ? » ¹³ Tǎhəŋgrifəŋ àna zlahay : « *Dǎrfəŋ naŋ kà tǎndal ! » ¹⁴ Nahkay naŋ nakəŋ ɛhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Àgudar mam emiteni mam ? » Nday nakəŋ ba tǎzlah kay kay : « Dǎrfəŋ naŋ kà tǎndal ! » ¹⁵ Nahkay ti Pilet awayay aməri bəruv ana mis dal-dalani ni, ǎfiaya Barabas nakəŋ ana tay a, àhi ana ndam slewja gayan ti tǎzləɓ Yezu àna kurupu. Tàra tǎzləɓa naŋ a ti àhi ana tay ti tǎzay naŋ, tǎru tǎdǎrfəŋ naŋ kà tǎndal.

*Ndam slewja teyefiŋ kà Yezu
(Meciyu 27.27-31 ; Zeŋ 19.2-3)*

¹⁶ Ndam slewja ni tǎgəs Yezu nakəŋ, tǎzoru naŋ a huɗ ahay ga bay *Pilet ni vu. Ahay gani nani, tǎzalay Pretwer. * Eslini tǎzalakabu ndam slewja ndahan ni ɗek. ¹⁷ Ndam slewja ni tǎmbatki azana ndizeni ka Yezu, mǎk tèkeleya adak a, tǎslap

* **15:16** Pretwer àna ma Rom ti awayay aɗəmvaba ahay ga gǎɗákani ga ndam slewja.

hindigil-hindigil, tɛfiviɣu a ahàr vu akadà ga jaku ni. ¹⁸ Tàra tɛbəkia zlam a zla nahəma, tɛgri sa, tɛhi ahkado : « Məgruk sa, bay ga ndam *Zude ! »

¹⁹ Tàzay ezingwi, tɛsi a ahàr vu, tɛtifiviɣu esliɓ e eri vu, tɛbəhadɪ mirdim meleher ndiɓa ndiɓa ana haɗ.

²⁰ Tàra tɛbia seki a nahkay ti tɛcakwakia azana ndizeni ya tɛfəki na, tɛbikabu azana gayan gayanani ya tɛcakwakia ni. Eslini tɛzaya naŋ e mite va, ga moru *madarfəŋ naŋ kà təndal a.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal

(Meciɣu 27.32-44 ; Lɤk 23.26-43 ; Zəŋ 19.17-27)

²¹ Ndam slewja ni tɛbakabu ahàr akaba zal nahan naŋ àbu asləkabiya e gili a. Slimi gayan Simu, naŋ bəŋ ge Eleksender nday ata Rufus, naŋ ga kəsa Sireŋ. Eslini nday nakəŋ tɛfəki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni. ²² Nahkay təzoru Yezu a mələŋ nahan vu ; mələŋ gani nani ti tɛzalay Golgota, adəmvaba « Mələŋ ga aslat ga ahàr. »

²³ Tòru tinjɤa àna Yezu nakəŋ a zla ti tawayay tɛvi zum mebedekabani akaba haf ya ti tɛzalay mir ni. Ay ti Yezu àwayay ndo. ²⁴ Eslini tadarfəŋ naŋ kà təndal ni. Tàra tadarfəŋa naŋ a ti tàgraki ca-ca àki ka azana gayan ni bəlaŋ àna bəlaŋ ti tɛsər way azum way. ²⁵ Sarta ya tadarfəŋ naŋ kà təndal ni ti agray njemdi ambəlmɓu ya ge miledɤ. ²⁶ Pakama àbu məbəkiani ka təndal, ka mələŋ ya tɛbəkia zlam magudarani ge mis ni ti mis dek tɛsər, tɛbəkia ti nahkay hi : « Bay ga ndam *Zude. » ²⁷ Tadarfəŋ ndam akal bebem cɤ kà təndal ndahan kà gəvay ga Yezu, bəlaŋ gani ka ahar ga ɗaf, bəlaŋ gani ti ni ka ahar ga gəjar. [²⁸ Nahkay ti pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefɪt bu ni àgrava.

Pakama gani nani ti nihi : « Tara tacalkivu nan àkivu ka ndam magudar zlam. † »]

²⁹ Nday ya ti takoru gwar eslini ni tãra tìpia nan a ti tìndivi nan, tãdãday ahàr, tãhikaboru : « Hey, nak ya ti kãdãm ahkado : “Nembẽdvù *ahay gãdãkani ge Melefit ni ti anëlãmaba a huf ga vad mahkãrani ba” ni do aw ? ³⁰ Hãngay ahàr gayak, hãraya kã tãndal na zla ! » ³¹ Eslini gãdãkani ga ndam *mãngalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gãdãkani ga ndam *mãsãr Wakita ge Melefit ni tãbu tãzlapay e kidĩn gatay bu, teyefĩn daya. Tãdãm ahkado : « Nan nakãn ãhãngaraba mis ndahan a keti ni ti, ãhãngaraba ahàr gayan a koksah timey ! ³² Àdãm nan *Krist *Bay gãdãkani ya amara ni, nan bay ga ndam *Izireyel ti, mãhãraya kã tãndal na ! Tamal ti ãhãraya kã tãndal na nahãma, leli tekedĩ amãfãki ahàr bilegeni. » Mis ya tãbu madarfãñani kã gãvay ga Yezu ni day tìndivi nan.

Yezu amãtfãñ kã tãndal

(Meciyũ 27.45-56 ; Lũk 23.44-49 ; Zẽñ 19.28-30)

³³ Fat àra ècika tirked-ked ka ahàr melefit a ti lãvãn àgray ka haf ni dek, tekdefĩn duk àbivoru àna njemdi mahkãr ya ga mëlakarawa. ³⁴ Àra àgra njemdi mahkãr ti Yezu àdi ana zlahay kay kay, àdãm : « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani ? » Awayay adãmvaba ti « Bay Melefit, Bay Melefit goro ni, kãmbrãn nu ti kamam ? ‡ » ³⁵ Mis ya tãbu eslini ni ndahan tãra ticia gayan ya ti àzlah na ti tãdãm : « Cãm day ti azalay Eli ni. » ³⁶ Eslini bilin gatay àcuhworu àzay zlam ya esikabu yam akadã

† 15:28 Mãnjay Izayi 53.12. ‡ 15:34 Limis 22.2.

ga matala ni, àtəliyu a zum cecəwekeni vu ju6, à6ahki ka aday, àtəlikabiyu ana Yezu a ma vu ti mīsi. Àdəm : « Bəsəma day, tamal ti Eli ara azaya nan̄ kà təndal na ti mara mipi. » ³⁷ Ay Yezu nakəŋ àzlahkivu kay kay, àmət.

³⁸ Ka ya ti àmət ni ti azana ga mahay ga məlan̄ *njəlatani ya ti a huɖ ga *ahay gəɖakani ge Melefit ni bu ni ègəzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a haɖ. ³⁹ Eslini bay ga ndam slewja ni nan̄ àbu micikeni kama ga Yezu. Àra èpia gayan̄ ya àmət na ti àdəm ahkado : « Maslan̄a hini ti Wur ge Melefit eɖeɖiŋ. »

⁴⁰ Wál ndahan̄ təbu eslini cak, tamənjoru. Wál nday hini təkibu ka tay : Mari ga kəsa Magəɖala, Salomi akaba Mari mən̄ ga ata Zek gəziteni nday ata Zoze ni. ⁴¹ Ka ya ti Yezu nan̄ àbu ka haɖ *Gelili ni ti nday gani tādəba nan̄ a, təgria təwi a. Wál ndahan̄ kay təbu tamənjəlan̄joru bilegeni, wál nday nani təcəloya akaba Yezu a Zəɾəzalem a.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu

(Meciya 27.57-61 ; Lək 23.50-56 ; Zəŋ 19.38-42)

⁴² Məlakarawa àra ègia mis təbu təslamatavu ga vad̄ *məpəsabana ga hajən a ti ⁴³ zal nahan̄ e kiɖiŋ ge mis gəɖakani ya ti tagray seriya ni bu àra. Təzalay nan̄ Zəzef, nan̄ ga kəsa Erimete. Nan̄ day ajəgay *Məgur ge Melefit. Àzay njəɖa gayan̄, òru afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni. ⁴⁴ Gayan̄ ya ti èhindi kisim ni ti àgria ejep ana Pilet a. Pilet àhi ana ahàr : « Yezu ti àməta àndava eɖeɖiŋ a waw ? » mək àzalay bay ga ndam slewja ni. Nan̄ nakəŋ àra ènjia ti Pilet èhindifiŋa ma, àhi : « Àməta àpəsa eɖeɖiŋ a

waw ? » ⁴⁵ Bay ga ndam slewja ni àra àhia « Àmèta » ti Pilet àvi divi ana Zəzef ti môru mâzay kisim ga Yezu na. ⁴⁶ Nahkay Zəzef òru àsəkumbiyu dawra, àzaya kisim ga Yezu kà təndal na, àkambah. Àra àkambaha ti àfiyu e mindiviŋ vu. Mindiviŋ nani ti miliyeni a pələd vu. Àra àfiya kisim ga Yezu na e mindiviŋ ni va ti àbələdīviyu belim gəḁakani ana mahay ge mindiviŋ ni. ⁴⁷ Ata Mari ga kəsa Magədala ni akaba Mari mən ga Zoze ni nday təbu tamənjalən ka məlan ya təfiyu kisim ga Yezu ni.

16

Yezu aŋgaba e kisim ba

(Meciyu 28.1-8 ; Lək 24.1-12 ; Zeŋ 20.1-10)

¹ Vad *məpəsabana àra àsləkaba zla nahəma, Mari ga kəsa Magədala ni, Mari mən ge Zek, akaba Salomi tòru təsəkumbiyu tersel, ti tàra tâgraki ka vu ga Yezu. ² Ge mileda fat azlərəvaya a vad en-jenjeni ga gosku a zla nahəma, nday nakən tòru ke mindiviŋ ni. ³ Təbu təzlaporu ka ahàr divi, təḁəm ahkado : « Way amoru mabələdīlənə belim na ana leli kə mindiviŋ na way ? » ⁴ Belim gani nani ti gəḁakani gəḁak. Tàra tamənjoru ti tipi ti mindiviŋ nakən bənə, belim ni mabələdīlənə. ⁵ Tòru tìnjəa ti təhuriyu e mindiviŋ ni vu. Tàra təhuriya ti tipi wur dagwa nahanəŋ àbu manjəḁəḁani digusa ka ahar ga ḁaf, məbakabu azana bəḁ-bəḁani, àsia aŋgwaz ana tay a kay. ⁶ Àhi ana tay ahkado : « Aŋgwaz àwər kuli ba. Kəḁəbum ti Yezu zal Nazaret, ya ti təkəḁəŋ nən kà təndal ni. Aŋgaba e kisim ba, nən àbi ahalay va bi. Mənjumki, məlan ya təkəkəḁkisim gayanə ni nihi. ⁷ Nihi ti dəgum, kəhumi ma gani

ana ata Piyer ndam madəbay naŋ ni, humi ana tay ahkado : “Àdoru ka had *Gelili kama gekəli, akədumi ahàr ti eslini, akada gayan ya ti àhi ana kəli ni.” » ⁸ Nday nakəŋ tàhəraya e mindiviŋ ni ba tədəgikibiyu ana hwa ; aŋgwaz àwər tay a, tэгəgəra. Tàra tàsləkabiya zla ti təhi ma gani ana maslaŋa ndo, adaba aŋgwaz àwəra tay a kay. *

Yezu àŋgazlivu ana ndam madəbay naŋ ni

[⁹ Yezu àŋgaba e kisim ba ge mileda a vad enjen-jeni ga gosku a. Àra àŋgaya ti àŋgazlivu enji ana Mari ga kəsa Magədala, naŋ ya ti ahaslani Yezu àgariaba seteni a adəskəla ni. ¹⁰ Naŋ nakəŋ àra èpia Yezu a ti òru ga məhi ma gani ana ndam ya təbu akaba Yezu ahaslani ni. Òru àdi ahàr ana tay ti nday təbu titəwi, ɓəruv awər tay. ¹¹ Mari nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Yezu naŋ àbu, nìpia naŋ a. » Ay ma gayan ya àhi ana tay ni ti tэгəsikiki ndo.

¹² Kələŋ gani ndam *madəbay Yezu cə təbu takoru a kəsa ciɓ-ciɓeni vu ti, Yezu àŋgazlivu ana tay. Àŋgazlivu ana tay ti vu gayan ni akada ya àŋgazlivu ana Mari ni do. ¹³ Nday nakəŋ day tàsləkabiya ga manğəhadì ma gani ana ndam madəbay Yezu ndahan na. Tàra tənğəhadia ana tay a nahkay ti nday nani tэгəsikiki ma gatay ya tənğəhadì ana tay ni ndo keti.

¹⁴ Kələŋ gani ka ya ti ndam madəbay naŋ kru mahar bəlaŋani ni təbu təzum zlam nahəma, Yezu nakəŋ àŋgazlivu ana tay. Àra àŋgazliva ana tay a ti àlègi ana tay adaba təfəki ahàr ke Melefet ndo,

* **16:8** A wakita ndahan bu ni ti ma ga Mark àndava ahalay a.

tàwayay mægəsiki pakama ga ndam ya ti tɔ̀dɔ̀m :
 « Mìpia Yezu a, àngaba e kisim ba » ni ndo palam.
¹⁵ Mək àhi ana tay ahkado : « Dəgum ka haɗ ga
 mələŋ ni ɗek, humioru *Ma Mɛweni Sulumani ana
 mis ya Melefit àgra tay a ni ɗek. ¹⁶ Maslaŋa ya ti
 àfəkua ahàr a akaba àbara ni ti Melefit amahəŋgay
 naŋ. Ay maslaŋa ya ti àfəku ahàr ndo ni ti Melefit
 aməgəs naŋ àna seriya. ¹⁷ Nday ya ti tɔ̀fəkua ahàr a
 nahəma, mɛfəku ahàr gatay ni ara asərvu nahkay
 hi : atagariaba seteni ana mis àna slimi goro a ;
 atəzlapay àna ma həma ndahan ya nday təsər do
 ni ; ¹⁸ tamal ti təgəs gavan àna ahar ahkay do ni tisi
 zlam makad mis day, zlam nday nani atəgri araŋa
 ana tay do ferera ; tamal ti tɔ̀bəki *ahar ka ndam
 ya tɛ̀besey do ni, ndam nday nani atanɗaba. »

Melefit azoru Yezu a huɗ melefit vu
(Lɛk 24.50-53 ; Tɛwi 1.9-11)

¹⁹ Bay geli Yezu àra àhia pakama na ana tay a
 nahkay ti Melefit àzoru naŋ agavəla a huɗ melefit
 vu, mək ànjəhaɗ kà ahar ga ɗaf ge Melefit, a mələŋ
 ga gəɗakani vu. ²⁰ Kələŋ gani ndam *asak ga Yezu
 ni ti ni tɔ̀sləka, tɛhioru *Ma Mɛweni Sulumani ana
 mis ga haɗ ga mələŋ ni ɗek. Bay geli àvi njəɗa ana
 tɛwi gatay ya tàgray ni àna mægrikivu zlam ndahan

ya ti mis tìpi ðay-ðay ndo ni ana tay.] †

† **16:20** A wakita ndahan bu ni ti wakita ga Mark andav àna 9-20. Ay a wakita ndahan bu ka mēlan ga 9-20 ti andav nahkay hi : « Wál ni tēhəŋgri ere ye ti àgravu ni ðek àna ata Piyer akaba ndam madəbay Yezu ndahan ni, tēzlapaki kay ndo. Kələn gani Yezu àna ahàr gayan əsləröru ndam madəbay nan ni gwar egezi ka mēlan ya fat əzlərəvaya ni akaba gwar agavəla ka mēlan ya fat adiyu ni ga məhiani ana mis Melefit amahəŋgay mis ga kanğay-kanğayani. Ma gani nani ti njələta, aməmbatvu ðay-ðay do. »

Ma M^hweni Sulumani ge Melefit New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.

- You do not sell this work for a profit.

- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- You do not sell this work for a profit.

- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

7fea74f6-4ba4-5a54-a7cf-a6c88fbc1968